

Leto XXI. Stev. 118
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 Let. izhaja vsak dan razen
 pečka. # Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
 USTANOVLJENA 9. OKTOBRA
 1934 # MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 # OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI Z »BORBO«

Jugoslovansko-sovietski razgovori

Meddržavni jugoslovansko-so-
 jetski razgovori, ki se bodo za-
 leti te dni v našem glavnem
 mestu, zbujajo pozornost svetov-
 ne javnosti. To je tudi naravno,
 saj gre za izredno važen med-
 narodni dogodek, ki bo nedvomno
 znatno vplival na nadaljnje po-
 puliranje na svetu in na utrdi-
 telni mir, pot aktivne koeksistence de-
 žel ne glede na razlike v njiho-
 vih političnih konceptih, usta-
 novah, sistemih in notranji ure-
 diti.

Prihod najbolj avtoritativne
 sovjetske delegacije v Beograd
 na razgovore z našim državnim
 vodstvom pomeni predvsem važ-
 nen napredek v procesu normali-
 zacije in zboljševanja jugoslo-
 vansko-sovjetskih meddržavnih
 stikov, v procesu, na katerega
 pozitivnem razvijanju so bile že
 v začetku zainteresirane tudi vse
 miroljubne dežele, kar je prišlo
 do izraza tudi v stališču OZN.
 Zdaž lahko ugotovimo, da se
 uspešno izpolnjujejo priporočila
 OZN iz decembra 1951 o stikih
 med Sovjetsko zvezo, vzhodno-
 evropskimi deželami in Jugosla-
 vijo, v katerih je bilo med drug-
 imi tudi rečeno: »Generalna skup-
 ština OZN priporoča, naj zainte-
 resirane vlade ohranijo svoje stike
 in v poravnajo svoje spore v
 skladu z duhom Ustanovne listi-
 ne OZN.«

Ukinitve nenormalnega stanja
 v tem delu sveta, uspešno izpol-
 njevanje priporočil univerzalne
 svetovne organizacije in odprava
 sve novih možnosti za razvijanje
 meddržavnih stikov bo nedvomno
 zelo ugodno vplivalo na ves
 mednarodni položaj, na stabiliza-
 cijo razmer na svetu ter okrepi-
 lo tistega bodrinega, ustvarjalnega
 duha za obravnavanje odprtih
 vprašanj po mirni poti, duha, ki
 se uveljavlja zadnje čase čedalje
 močnejše.

Bližnji beograjski sestanki, na
 katerem bodo nedvomno razprav-
 lojavno odprtih vprašanj iz jugo-
 slovansko-sovjetskih meddržav-
 nih stikov, nudi priložnost za na-
 čelno ureditev vseh spornih
 vprašanj, da bi tako položili te-
 ravnavanje v praksi, s tem pa
 tudi omogočili postaviti sovjetsko-
 jugoslovanske meddržavne stike
 na zdrave temelje. Zato je naša
 javnost pozdravila tisto mesto iz
 državniškega govora Nikite Hru-
 ščeva, na katerem je poudarjeno,
 da so dani vsi pogoji za zagoto-
 vitev popolne normalizacije so-
 vjetsko-jugoslovanskih meddržav-
 nih stikov, kakor tudi tisto me-
 sto, na katerem je rečeno, da teži
 meddržavnih stikov na podlagi
 enakopravnosti. »Mi čvrsto stoji-
 mo na stališču,« je rekel Nikita
 Hruščev, »da je za normalizacijo
 stikov med državami nujno po-
 pravno uveljaviti načelo enako-
 pravnosti in neumešavanja v no-
 tranje zadeve drugih.«

Naša država dosledno uveljav-
 lja politiko aktivne koeksistence,
 aktivnega sodelovanja narodov in
 držav ne glede na razlike v nji-
 hovih notranjih ureditvah in po-
 litičnih sistemih. Na tej podlagi
 razvijala prijateljske stike z za-
 hodnimi državami. Na tej njeni
 demokratični mednarodni kon-
 cepciji slone njene čvrste prijat-
 ljske vezi z mnogimi deželami
 na svetu, med katerimi je treba
 zlasti omeniti takšne, kakor so
 Burma, Indija, Egipt in mnoge
 druge nam prijateljsko naklonje-
 ne dežele.

V skladu s svojo dosledno mi-
 roljubno politiko aktivne koeksi-
 stence med državami ne glede na
 razlike v njihovih notranjih ure-
 diti je Jugoslavija navezala in
 razvijala zavezniške stike z Grčijo
 in Turčijo in razvijala jih bo tudi
 v prihodnje v korist miru na
 Balkanu in na splošno. V istem
 duhu politike aktivne koeksi-
 stence dežel ne glede na razlike
 v njihovih političnih ustanovah,
 sistemih in političnih konceptih
 teži Jugoslavija po nadaljnjem
 zboljševanju jugoslovansko-so-

vjetskih meddržavnih stikov in
 je prepričana, da bo bližnji beo-
 grajski sestanki rodili takšne kon-
 kretne pozitivne sadove.

Vse to nudi po našem mnenju
 objektivne možnosti, da se bodo
 na bližnjem beograjskem sestanku
 sporazumeli o skupnem dokumu-
 mentu, v katerem bi bila izražena
 bilanca razgovorov: do kam so
 prišli glede jugoslovansko-sovj-
 etskih meddržavnih stikov v okvi-
 ru načel, na katerih naj se raz-
 vija mednarodno sodelovanje
 sploh.

Ni dvoma, da bi bilo za na-
 daljnjo stabilizacijo razmer na
 svetu zelo važno, da bi sprejeli
 in jasno formulirali takšne bist-
 stvene elemente politike aktivne
 koeksistence, kakor so enako-
 pravnost vseh narodov in držav,
 velikih in majhnih, dosledno spo-
 števovanje neodvisnosti, suverenosti
 in nedotakljivosti vseh dežel,
 pravica slehernega naroda in de-
 žele do obrambe v skladu z Usta-
 novno listino OZN, neumešavanje
 v notranje zadeve drugih dežel,
 obsojanje slehernega ekspanzijo-
 nizma, agresivnosti in hegemoni-
 zma, medsebojno spoštovanje
 dežel, njihovo aktivno medseboj-
 no sodelovanje, obravnavanje
 vseh sporov in odprtih vprašanj
 po mirni poti in druga demokrati-
 čna načela.

Na podlagi takšnih demokrati-
 čnih načel mednarodnega sode-
 lovanja bi dobila tudi izmenjava
 mnenj o sedanjem svetovnem
 položaju in o poteh do njegovega
 ozdravljenja bolj konkretno vse-
 bino in pripomogla bi k poveča-
 nju medsebojnega zaupanja na
 svetu ter boljšemu razumevanju
 in učinkovitejši uporabi konkret-
 nih pomirljivih ukrepov, ki začne-
 njajo prihajati z Zahoda in Vzhoda.

Kakor prepričljivo kaže vsa
 mednarodna praksa, ideološka
 razdelitev sveta na bloke ni pot
 k zagotovitvi miru. Mir lahko
 utrdimo samo z aktivnim sode-
 lovanjem med narodi in državami.
 Vzvišenost cilja — okrepitev miru
 — nam seveda ne sme zamegliti
 smisla za realnost. Mi vemo, da
 se položaj ne more čez noč iz te-
 meljev spremeniti. Mi pa meni-
 mo, da je tudi tisto, kar je moč
 doseči zdaj, znatno in pomembno.
 Zato zdaž, čeprav vemo, da vsega
 trenutnega zla ni moč odstraniti
 hkrati, ni nujnejše in važnejše
 naloge, kakor je razvijanje sode-
 lovanja s postopnim odstranjevan-
 jem nezaupanja in z vztrajnim
 premagovanjem ukoreninjenih
 nasprotnih gledišč.

Zato jasna formulacija demo-
 kratičnih načel, svečana obvez-
 nost, da se jih bomo dosledno
 držali v praksi, zlasti pa vsak
 konkretni uspeh, ki pomeni zbolj-
 šanje meddržavnih stikov in raz-

Pred obiskom iz Moskve

Beograd, 21. maja (Tanjug). —
 Jugoslovanski veleposlanik v Mos-
 kvi Dobrivoje Vidić je snoči
 prispeval v Beograd spricho bližnjih
 razgovorov med jugoslovanskimi
 in sovjetskimi državniki, ki bodo
 konec maja v Beogradu.

Resni meščanski tisk opozarja
 na besede predsednika republike
 Tita, da hoče Jugoslavija imeti
 dobre stike z vsemi, da pa nika-
 kor ne dopušča, da bi se kdor-
 koli vmešaval v njene notranje
 zadeve. Časniki opozarjajo na
 povojni razvoj jugoslovanske
 politike kot dokaz, da je ta
 majhna dežela storila že veli-
 kanske uspehe stvari miru. Nem-
 ški časniki menijo, da bodo
 beograjski razgovori še enkrat
 poudarili težnjo po omiljenju
 na svetu in pomen tistih sil, ki
 spoštujejo načela aktivne ko-
 eksistence med narodi.

Liberalni in socialno-demokrati-
 škrti krogi vidijo v beograjskih
 razgovorih dobro znamenje

vižanj meddržavnega sodelovanja
 na demokratičnih temeljih, po-
 menijo in bodo pomenili važen
 prispevek k splošnemu zboljša-
 nju mednarodnega položaja.

Vsi naši napori so obrnjeni
 prav v to smer. Naša politika je
 kristalno jasna. Toda iz posamez-
 nih komentarjev v delu tujega
 tiska dobi človek vtis, da neka-
 teri še zmeraj ne razumejo nalog
 naših dni in naše splošne orien-
 tacije, drugi pa tudi zlonamerno
 tolmačijo našo politiko in bližnji
 beograjski sestanki. Zato ne bo
 odveč, da še enkrat ponovimo
 tisto, kar je tako jasno povedal
 predsednik Tito v svojem nedav-
 nem govoru v Pulju, ko je izra-
 zil enodušno mnenje vseh naših
 narodov in poudaril, da »se mi še
 zmeraj in da se tudi bomo zme-
 raj držali iste smeri, da se ne
 odmikamo z naše neodvisne poti
 in da hočemo v zvezi z našim
 gledanjem na mednarodne pro-
 bleme imeti proste roke ter upo-
 rabiti svoj moralni kapital, ki
 smo si ga pridobili, za najboljše,
 to se pravi, da delujemo v
 smeri pomiritev, da do vojne ne
 bi prišlo, da bi se mir utrdil.«

Bližnji beograjski sestanki
 je popolnoma v skladu z našo do-
 sedanjo politiko aktivne koeksi-
 stence, ki jo bomo tudi v prihodnje
 dosledno uveljavljali v duhu
 jasno razglašanih načel in ciljev.

Razgovori najvišjih pred-
 stavnikov Sovjetske zveze in Jugo-
 slavije so tudi v skladu s sploš-
 nimi konstruktivnimi težnjami
 sedanjega mednarodnega položaja.
 Ti razgovori so sestavni del
 popuščanja napetosti na svetu,
 zboljševanja svetovnega položaja.
 Mi smo prepričani, da bodo samo
 pripomogli k nadaljnjemu razvi-
 janju tega pozitivnega procesa.

Jože Smole

Predsednik Tito med govorom oficirjem, podoficirjem in vojakom Prve proletarske divizije

KAKO SODIJO DEMOKRATSKI POLITIKI V BONNU

Sovjetski obisk v Beogradu

in možnosti njegovega vpliva na prizadevanje za uspeh napovedane konference ministrskih predsednikov štirih velikih sil

Bonn, 21. maja. Obisk sovjetske delegacije v Beogradu je še zmeraj najvažnejši predmet političnih razgovorov in časopisnih komentarjev v Zahodni Nemčiji. Vsi politiki ugotavljajo, da bo to zelo važen dogodek, ki bo presegel tudi meje jugoslovansko-sovjetskih stikov.

Resni meščanski tisk opozarja za zmanjšanje napetosti in vse večje upanje, da bo tudi konference štirih dosegla uspeh. Njihov tisk pozdravlja v tem smislu beograjske razgovore. Član predsedstva Socialno-demokratske stranke Herbert Wehner je danes v izjavi za berlinski radio in nemški tisk med drugim rekel:

»Mi v Nemčiji ne smemo pre-
 zreti, da se je predsednik Tito
 izrecno zavzel za to, da doseže
 nemški narod v lastni združenosti
 državi popolno suverenost. Spričo
 te okoliščine je možno, da bo
 bodo beograjski razgovori, če-
 prav se neposredno ne nanašajo
 na nemško vprašanje, dali po-

budo za pozitivne razgovore o
 vprašanju združitve Nemčije.«

Podobne izjave se slišati tudi
 med svobodnimi demokrati, ki
 pripadajo vladni koaliciji, ter v
 njihovem tisku. Tudi svobodni
 demokrati vidijo v beograjskih
 razgovorih znamenje popuščanja
 napetosti.

R. Vujović

Nemški parlamentarci v Dubrovniku

Dubrovnik, 21. maja (Tanjug).
 Zahodno-nemški parlamentarci
 pod vodstvom predsednika Zvez-
 nega zbora g. Eugena Gersten-
 maierja so sinoči prispejali v Du-
 brovnik. Danes so si ogledali
 bližnji otok Lokrum, popoldne
 pa staro mesto in dubrovniške
 muzeje.

Delegacija bo jutri zjutraj
 bržčas odpotovala nazaj in se
 ustavila v Mostaru.

Maršal Tito pregleduje enote Prve proletarske divizije

Predsednik Tito pri enotah I. proletarske divizije

Spremljali so ga predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, generalni polkovnik Kosta Nagy in generalni major Milan Zeželj — Na poti skozi Postojno ga je pozdravila velika množica ljudstva — Iz Postojne se je tovariš Tito odpeljal v Ljubljano, kjer je obiskal strelišče ter lovsko-ribiško razstavo

Postojna, 21. maja. — Točno
 ob 10. uri in 20 minut se je usta-
 vila kolona avtomobilov na leta-
 lišču Aerokluba v Postojni. Oble-
 čen v sinjo maršalsko uniformo
 je izstopil Vrhovni komandant
 JLA maršal Tito, ki so ga spre-
 mljali tovariši Miha Marinko, pred-

sednik Ljudske skupščine LRS,
 generalni polkovnik Kosta Nagy
 in generalni major Milan Zeželj.
 Najprej je Vrhovnemu koman-
 dantu raportiral generalni pod-
 polkovnik Radivoje Jovanović,
 nato pa generalni major Mile
 Kljubar.

»Druže Maršale, jedinice Prve
 proletarske divizije spremlje su
 za početak smotrel«

Maršal Tito je nato stopil na
 jeep in z njega je v lahni vožnji
 pregledal enote I. proletarske di-
 vizije, ki so bile v obliki podkve
 postrojene na širokem letališču.
 Na številnih drogovi so v mrzli,
 silni burji vihrale državne in part-
 ijske zastave; težki sivi oblaki,
 skozi katere so šibko prodirali
 prameni sončnih žarkov, so mo-
 to barvali jekleno orožje. Tišina
 in napetost — stotine oči je sme-
 lo in radostno gledalo svojega

ljubljenega komandanta. Stali so
 v strnjeni vrsti — oficirji in borci
 I. proletarske brigade s svojo
 bojno zastavo na čelu.

Naslednja enota je nosila prap-
 or XIII. proletarske brigade. Nič
 manj slavna, nič manj mučeniška
 in tudi sedaj nič manj predana
 svojemu Vrhovnemu komandantu
 kot prva brigada. Stali so tam
 pešadijci z brzostrelkami in no-
 vimimi šarči na ramah, malo dalje
 minometali, metalci ognja, ra-
 diotelegrafisti, topničarji, polkro-
 žni venec pa so končavali v dveh
 vrstah tankisti. Dolge cevi nji-
 hovih topov so štrlele mogočno
 preko borbe in veličasten je bil
 pogled nanje, saj so predstav-
 ljali simbol jeklene pesti vse
 prve proletarske divizije.

Zadovoljen in nasmejan se je
 po pregledu maršal Tito vrnil na
 tribuno in imel pred borci in ofi-
 cirji krajši »govor.

Besede tovariša Tita

»Tovariši vojaki, podoficirji in
 oficirji,

srečen sem, da se mi je napol-
 sled ponudila priložnost, da pri-
 dem k vam, v Prvo proletarsko
 divizijo, v divizijo, s katero me
 vežejo mnogi spomini iz velike
 osvobodilne borbe, v divizijo, ki
 je prva dobila ime proletarska,
 ime, ki je takrat pomenilo simbol
 naše ljudske revolucije, simbol
 osvobodilne borbe.

Prva proletarska brigada in
 za njo druge brigade oziroma
 Prva proletarska divizija, ki je
 nastala iz njih, so bile prvoroj-
 nec naše narodnoosvobodilne vojske,
 sedanje naše ljudske armade
 (navdušeno vzklikanje tovarišu
 Titu in vojski). Tovariši, Prva
 proletarska divizija je prehodila
 slavno pot, na kateri so ostali
 mnogi njeni borci, mnogi heroji,
 sinovi naših narodov. Danes praznujemo
 desetletnico osvoboditve
 naše dežele, praznujemo obletnico
 srđite oboževane borbe in njene-
 ga zaključka, prav tako pa tudi
 obletnico ustvarjalnosti, velikanskih
 naporov naših narodov, ki

so jih prispevali, da bi zgradili
 tisto, kar zdaž imamo. Sadovi in
 pridobitve, ki nam jih je pribori-
 lila naša narodnoosvobodilna
 vojska, so ogromni.

Zdaž, tovariši vojaki Prve pro-
 letarske in vse naše ljudske ar-
 made, imate nalogo, edino nalogo,
 go, da čuvate pridobitve naših
 narodov. Morate se izpopolnjevati
 v vojaški stroki, da boste znali in
 da boste sposobni braniti in ubra-
 niti mirno delo in razvoj naše
 dežele, delo naših delovnih ljudi,
 delo naših narodov. Naši narodi
 zelo skrbje za svojo vojsko, našim
 narodom ni žal nobenih gmotnih
 (Nadaljevanje na 2. strani)

Pomorci iz Pirana pri predsedniku Titu

Predsednik Tito je včeraj po-
 polodne sprejel v Ljubljani de-
 legacijo Pomorske srednje šole
 iz Pirana, ki mu je v imenu šole
 izročila veliko maketo korvete iz
 XV. stoletja, ki so jo izdelali di-
 jaki te šole.

Seja Izvršnega sveta LRS

Ljubljana, 21. maja 1955. —
 Včeraj je bila pod predsedstvom
 tovariša Borisa Kraigherja seja
 Izvršnega sveta Ljudske skup-
 štine LRS.

Na seji je Izvršni svet raz-
 pravljaval o poročilu glede finan-
 sne situacije v zvezi z investicija-
 mi v letošnjem letu; dalje je
 sprejel uredbu o pristojnosti, or-
 ganizaciji in delu Sveta za urba-
 nizem LRS in uredbu o ustano-
 vitvi Urbanističnega inštituta.

Sprejeta je bila uredba o pre-
 imenovanju naselij in o dopol-
 nitvi imen tistih naselij, ki imajo
 enako glaseča se imena, ter ure-
 ba o razglasitvi novih naselij in

zdržitvi zaselkov. Prav tako je
 bila sprejeta uredba o razdelje-
 vanju in odpuščitvi stanovanj.

Izvršni svet je imenoval komi-
 sijo za upokojene vojaške osebe,
 strokovno upravno komisijo za
 proučevanje strokovnega šolstva
 in upravni odbor republiškega
 kreditnega sklada za zidanje st-
 anovanjskih hiš. Ljudski skupščini
 bo predložil izpopolnitev okrož-
 nega sodišča v Ljubljani in Celju
 ter okrožnega gospodarskega so-
 dišča v Ljubljani z novimi sod-
 niki. Prav tako je potrdil ime-
 novanje namestnikov republiškega,
 okrožnih in okrajnih javnih
 tožilcev.

Vremenska napoved

za nedeljo, dne 22. maja
 Sprva se oblačno, nato bodo na-
 stopile razjasnitve. Na Jadranu pa bo
 pretežno jasno vreme. Tempera-
 tura ponoči v severni Sloveniji okrog
 6, v ostalih predelih med 3 in 7, na
 Primorskem do 11 stopinj, podnevi
 med 10 in 14, na Jadranu do 20 sto-
 pinj.

Na ženevski konferenci

atomskih znanstvenikov bo sodelovalo 84 držav

Pariz, 21. maja (AFP). V ponedeljek se bo začel v Parizu drugi del zasedanja posvetovalnega odbora OZN za pripravo konference o uporabi atomske energije v miroljubne namene. Posvetovalni odbor ne bo več razpravljal o ustanovitvi posebne mednarodne banke, ki bi razpolagala z jedrskimi surovinami, pač pa o ustanovitvi mednarodne agencije, ki bi imela posredovalno vlogo med deželami, ki jih nimajo. Posvetovalni odbor se bo omejil na splošno razpravo o teh vprašanjih, ker bo lahko samo konferenca v Ženevi sklepala o njih.

New York, 21. maja (Reuter). 84 držav bo poslalo svoje znanstvenike in druge predstavnike v Ženevo na mednarodno konferenco o uporabi atomske energije v miroljubne namene, ki se bo začela 8. avgusta in bo trajala do 20. Poglavitna naloga konference bo ustanoviti mednarodno agencijo za raziskovanje in uporabo atomske energije v miroljubne namene. Posebno pozornost bodo posvetili proučevanju uporabe atomske energije v medicini.

Doslej se je priglasilo veliko številno znanstvenikov iz 51 dežel. Organizatorji so prejeli doslej 794 tem v obravnavo na konferenci.

Zdaj je tudi sovjetska vlada obvelala generalnega tajnika OZN, da bo Sovjetska zveza sodelovala na konferenci. Hkrati sta napovedala svoje sodelovanje še Iran in Honduras.

Generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld je medtem imenoval šest znanstvenikov svetovnega slovesa za podpredsednike konference. Predsednik konference bo dr. Homi Bhabha, ki vodi indijsko komisijo za atomsko energijo, podpredsedniki pa predsednik brazilske komisije za atomsko energijo Bernardis Ma-

toss, podpredsednik kanadskega središča za atomske raziskave dr. B. Lewis, francoski visoki komisar za atomsko energijo Francis Perrin, član sovjetske Akademije znanosti D. V. Skobelcin, upravnik angleške

ga središča za atomske raziskave v Harwellu John Cockraft in predsednik glavnega posvetovalnega odbora ameriške komisije za atomsko energijo ter profesor fizike na kolumbijski univerzi dr. Rabi.

Clement Attlee, vodja britanskih laburistov na volilnem shodu v Uxbridgeu

Priprave za konferenco štirih

in kaj misli bodoči zahodnonemški zunanji minister Brentano o njenem dnevnem redu

London, 21. maja (AFP). — V pooblaščenih krogih pravijo, da se bodo diplomati štirih velikih sil takoj začeli posvetovati o kraju in roku napovedane konferenčne predsednikov vlad. Kaže, da bodo ta posvetovanja še pred izrednim zasedanjem Generalne

skupščine OZN v San Franciscu in da bodo pri tem sodelovali tudi zunanji ministri prizadetih držav.

Predstavniki Velike Britanije pravijo, da bo konferenca predsednikov vlad najbrž v avgustu, ne pa v juliju. Eisenhower baje noče iz Washingtona, dokler bo zasedal Kongres, ki svojega dela do konca julija verjetno ne bo opravil. Dokončne podrobnosti o sklicanju konference bodo bržčas določili v San Franciscu konec maja na proslavi desetletnice OZN. Tam se bodo bržkone sestali tudi zunanji ministri Velike Britanije, ZDA, Francije in Sovjetske zveze. Po mnenju angleških diplomatov je treba tudi računati s tem, da bo konferenca štirih v Švici.

Dr. Heinrich Brentano, o katerem menijo, da bo imenovan za zunanjega ministra Zah. Nemčije,

je medtem izjavil, da ne misli, da bi na konferenci štirih obravnavali predvsem vprašanje ponovne združitve Nemčije. Če se bo štirim velesilam posrečilo doseči sporazum o takšnih vprašanjih, kakor sta razorožitev in prepoved uporabe atomskega orožja v vojni, bi to znatno olajšalo tudi ureditev nemškega in drugih vprašanj. Pripomnil je, da je združitve dežele Nemcem seveda najbolj pri srcu, toda njih zavezništvo imajo druge probleme, ki so zanj enako važni.

Brentano je zavrnil trditve o nevtalizaciji Nemčije v kakršnikoli obliki. Pripomnil je, da se v krščanskodemokratski stranki nikomur niti ne sanja o reviziji pariških pogodb. Na koncu je menil, da so ostali cilji Sovjetske zveze isti: izključiti Zahodno Nemčijo iz zahodnega sveta in odrediti ZDA iz Evrope.

SKRBI, KI SO ODVEČ

Londoni tisk ugiba o sovjetskih namerah z avstrijsko državno pogodbo, z nemškim vprašanjem in obiskom v Beogradu, čeprav mu je naše stališče o nevtalnosti že znano

(OD STALNEGA DOPISNIKA)

London, 21. maja. — Bližnji obisk sovjetskih državnikov v Beogradu je še zmeraj predmet živahnega zanimanja angleške javnosti. Vodilni dnevniki so zabeležili tudi zadnje izjavo Hruščeva in članek v moskovski »Pravdi« o obisku sovjetske delegacije v Jugoslaviji. Proučili so tudi uvodnike jugoslovanskih časnikov o kombinacijah v delu svetovnega tiska s tako imenovanim nevtralnim pasom v Evropi.

Angleški tisk je zadnje dni mnogo pisal o tem pasu v Srednji Evropi in kombinacije z njim, ki jih pripisujejo sovjetskim voditeljem v zvezi z ureditvijo avstrijskega vprašanja in s predlogi o nevtalizaciji Nemčije, presojo s precejšnjim nezaupanjem. »Manchester Guardian« je posvetil temu vprašanju poseben uvodnik, v katerem med drugim opozarja tudi na pisanje jugoslovanskega tiska.

Vprašanje obravnava list z gledišča več možnosti. Predvsem se sprašuje, ali se Moskva ogreva za »aktivno nevtalnost kakor jo prakticira Indija in Švedska, ali pa hoče, da bi se evropski nevtalnosti umaknili s področja mednarodne politike?« V prvem primeru je upanje v sporazum.

Ce pa misli Moskva na drugo možnost je upanja malo ali pa ga sploh ni.

»Manchester Guardian« dalje meni, da bi bilo treba v tej zvezi razčistiti vprašanje, ali bi Sovjetska zveza nasprotovala, da bi Nemčija ostala članica Evropske skupnosti premoja in jekla in Evropske plačilne unije. Ali bi nasprotovala predlogu, da bi Nemčijo sprejeli v OZN in da bi v njih svobodno glasovala o svetovnih problemih. Zahodne države, piše »Manchester Guardian«, bi se lahko strinjale s tem, nikakor pa se ne bi mogle strinjati s tem, da bi se »njihove oborožene sile neposredno in v celoti umaknile iz vse Nemčije, ker bi to pomenilo, razbiti vojaški sistem Atlantske zveze, vtem ko bi stala sovjetska vojska in letalstvo 60 milj od Berlina«.

Po teh pojasnilih se manchesterški list v svojem uvodniku znova dotakne obiska sovjetskih državnikov v Beogradu in meni, da bo to hkrati prva preizkušnja sovjetskih namer z nevtalnostjo.

Jugoslovanski tisk je že povedal svoje mnenje, zaključuje »Manchester Guardian« in opozarja na pisanje beograjskih dnevnikov, da je nesporečna ideja o »popolni neaktivnosti evropskih dežel, ki jo spravlja v zvezo s kombinacijami o tako imenovanem nevtralnem pasu«.

Razen pisanja o obisku sovjetskih državnikov pa so zbudile pozornost angleške javnosti tudi vesti o junijskem obisku indijskega ministrskega predsednika Nehruja v Beogradu. To vest so zabeležili vsi londonski časniki. »Daily Telegraph« dodaja, da bosta Beograd pozneje obiskala še burmanski ministrijski predsednik U Nu in grški kralj Pavle.

D. Blagojević

Bao Daja so odstavili

Saigon, 21. maja (AFP). — Revolucionarni odbor, ki podpira Ngo Din Diema, je poslal danes posebne brzojavke predsedniku republike Francije, predsedniku vlade Faureu, predsedniku Narodne skupščine in predsedniku Sveta republike Francije ter Eisenhowerju in vladam 41 dežel. V njih obvešča, da je vietnamsko ljudstvo odstavilo Bao Daja in da podpira Ngo Din Diema, da bi ustanovil republikanski red ter sklical izvoljeno ustavodajno zbornico.

Južni Vietnamci demonstrirajo v Saigonu proti cesarju Bao Daju

DANES PO SVETU

Dobrodošla pobuda

Londonski »Times« je ondan izrazil mnenje, da bi bilo treba na bližnji konferenci predsednikov in Sovjetske zveze proučiti tudi vprašanje propagandne in politične dežel. Članek je izrazil prepričanje, da bi lahko na sestanku dosegli povsem konkreten sporazum, po katerem bi strani izločile oddaj v pridobitve odložitve, ki bi jih izločile iz zveze, namesto njih pa objavljali objektivno in netendenciozno.

Nekatere dežele uporabljajo, piše »Times«, radijske oddaje za okrepitev medsebojnih stikov, ne pa kot orožje. Čeprav o hladni, bi bilo brez pomena.

Takšne pobude so po našem mnenju koristne za nadaljnji razvoj pomnože večkrat pisali, da je že čas, da se spremeni ta propagandna in protipropagandna politika na Vzhodu in na Zahodu. Dosedanja orientacija vsebine radijskih oddaj, letakov in drugega gradiva, terminologija, države itd. eni strani za presojo z lo pomembnimi spremembami v politični sliki sveta. Takšna propaganda

in protipropaganda hudo ovirata tudi boj proti medsebojnemu sumenjenju in razvoju zaupanja med deželami. To je eden glavnih pogojev za naglo okrepitev mira in v korist graditve trajnejših temeljev mednarodnega sodelovanja je, da bi takšno propagando opustili.

Razen tega pa ustvarja takšna napačno zasnovana propaganda nepotreben problem, ki za nikakor ni moč omalovaževati; kako bo mogla široka javnost razumeti in vrednotiti pozitivne spremembe v politiki vlade te ali one dežele, če je v njej še zmeraj razširjena propaganda povsem drugačne vsebine. Takšna razlika je škodljiva tudi za zblizanje narodov in dežel, vladam dežel, v katerih ne ozirajo na nesmisel takšne skladnosti pa odtegnje podporo lastne javnosti ali jim vsaj narekuje napore, ki bi se jim lahko pravočasno oganili.

»Times« sodi, da so že dani pogoj za sporazum, ki ga predlaga. V dokaz navaja za primer ugodne posledice normalizacije odnosov med našo državo in Sovjetsko zvezo in se zavzema za to, da bi zahodne države začele misliti na podobno ureditev.

Kar se zdi pravičnosti in utemeljenosti, temu mnenju ni kaj odlašati. B. Lazič

Spor med Grčijo in Anglijo

zaradi angleških ukrepov nasproti grškim letalcem, ki so se na poti iz Koreje ustavili na Cipru

Atene, 21. maja (Tanjug). Grška vlada je pri angleški in ameriški vladi ter vrhovnemu poveljstvu Atlantske zveze v Parizu odločno protestirala proti ukrepu angleških oblasti na Cipru zoper 42 pripadnikov 30. grške letalske eskadrole, ki so se z letali vračali s Koreje v Grčijo. Angleške oblasti so prepovedale grškim letalcem zapustiti letališče v Leukoziji in prenočiti v mestu. O tem ukrepu je grška vlada obvestila tudi OZN.

V govoru, ki ga je imel v parlamentu, je zunanji minister Stefanopoulos s poudarkom navedel, da je zavezniško poveljstvo v Tokiu sporočilo grškim letalcem pred njihovim odhodom, da lahko na poti v domovino brez slebernega poprejšnjega dovoljenja uporabijo vsa letališča in oporišča Atlantske zveze.

Grški protest pri poveljstvu Atlantske zveze je prvi te vrste od ustanovitve te organizacije.

London, 21. maja (Tanjug). Angleško zunanje ministrstvo je danes zelo ostro reagiralo na grški protest zoper ukrepanje vojaških oblasti na Cipru nasproti posadkam grških letal, ki so se vračale s Koreje. Uradni predstavnik Foreign Officea je zvrnil odgovornost za ta in prejšnje incidente na »shujšakško politiko« grške vlade.

Sodeč po komunikaciji Foreign Officea so bile angleške oblasti na Cipru samo eno uro prej obveščene o prihodu grških letal. Vendar pa je bilo izdano dovoljenje, da so se letala spustila na letališče. Grškemu generalnemu konzulu in osebju angleške konzulata so nudile angleške oblasti vse olajšave, da so sprejeli in pozdravili posadko. Guvernerju pa se ni zdelo prav, da bi posadki grških letal dovolil, da bi se odpeljala v mesto, ker je bila »nevarnost incidentov«. V komunikaciji je izraženo mnenje, da ni jasno, zakaj je grška vlada ukazala pilotom, naj se spuste na Cipru, in zakaj ni po-

skrbela, da bi bile o njih prihod angleške oblasti pravočasno obveščene.

Sodeč po grških virih pa je Združeno poveljstvo že prej obvestilo angleško veleposlanstvo v Tokiu o ukrepu grške vlade, da se bodo grška letala na poti domov ustavila na Cipru.

Okupacijske oborožene sile že odhajajo iz Avstrije

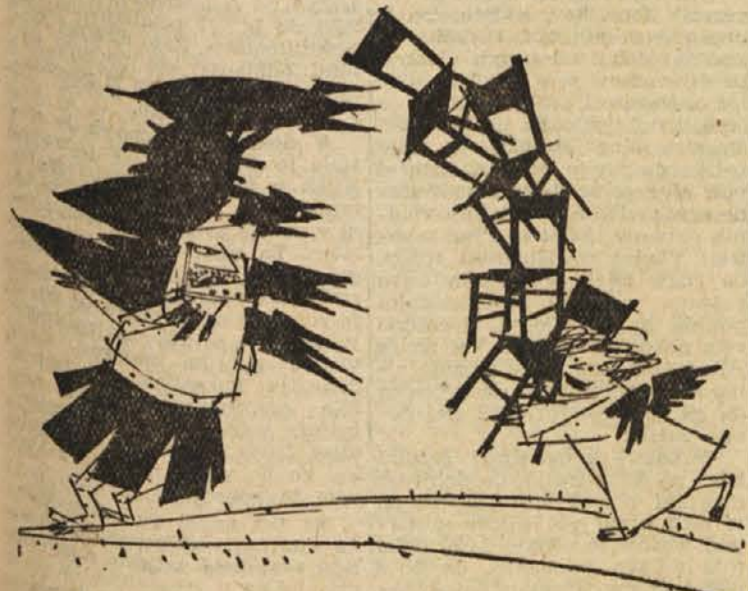
Dunaj, 21. maja (AFP). — V političnih krogih zatrjujejo, da bo avstrijska državna pogodba ratificirana v avstrijskem parlamentu že v prvi polovici junija.

Medtem je sovjetski visoki komisar Iljičev obvestil kanclerja Raaba, da bodo ruska vojaška poveljstva ostala začasno samo še v tistih krajih, kjer se še mude sovjetske čete. Poveljstva pa ne bodo več nadzorovala avstrijskih upravnih organov, marveč bo njihova funkcija omejena samo na posle v zvezi s potrebami garnizij. Sodeč po mnogih vesteh iz vzhodne Avstrije, so sovjetske čete začele že odhajati iz dežele.

Koroški deželni glavar v Mariboru

Maribor, 21. maja. Danes dopoldne je obiskal Maribor koroški deželni glavar Ferdinand Wedenig. V družbi z deželnim glavarjem in njegovim soprogo sta prispejela tudi načelnik prosvetnega oddelka koroške deželne vlade dr. Rudan in naš konzularni predstavnik v Celovcu Dušan Bravničar. Gostje so zvečer pristopovali predstavi »Grofa Luksemburškega«, ki jo je uprizorilo celovško gledališče.

Z VSEH STRANI SVETA

»S poti, da se ne sesuje!«

Zahodna demarša v Moskvi

zaradi spora o vzhodnonemški cestnini med Berlinom in Zahodno Nemčijo?

Berlin, 21. maja (AFP). — Sovjetski visoki komisar za Berlinu Georgij Puškin je sinoči o večernjih razgovorih štirih visokih komisarjev objavil, da je vlada Vzhodne Nemčije odredila takse za uporabo cest, ki drže iz Berlina na Zahod zato, ker je avtomobilski promet te ceste znatno poškodoval. Zvišanje cestnine, o čemer so razpravljali štirje visoki komisarji, pa sodi v izključno pristojnost vzhodnonemške vlade in je zato poravnava nastalega spora lahko predmet le neposrednih pogajanj med Vzhodno in Zahodno Nemčijo. Vzhodnonemške oblasti so pripravljene s predstav-

nikih Zahodne Nemčije proučiti to vprašanje.

Iz Londona pa poročajo, da se bodo kmalu začela posvetovanja med Francijo, Veliko Britanijo in ZDA o skupni demarši v Moskvi o vprašanju teh prometnih taks.

Na včeršnjem sestanku s Puškinom so se veleposlaniki zahodnih držav postavili na stališče, da gre za vprašanje, ki bi ga morale obravnavati in urediti štiri velike sile na podlagi sporazuma iz leta 1949, ki se je nanašal na Berlin. Ker se niso mogli sporazumeti, so predlagali, naj bi to vprašanje uredile vlade velikih sil.

OZN

POSOJILA MEDNARODNE BANKE

New York, 21. maja (USIS). Mednarodna banka za obnovo in razvoj je v osmih letih poslovanja posodila različnim državam malone 2,25 milijarde dolarjev. Četrtno zneska so uporabili za zgraditev električnih central v različnih svetih.

HONDURAS

NOVE VOLITVE

Honduras, 21. maja (AFP). V Hondurasu bodo v kratkem volitve ustavodajne skupščine. Vlada je dala vpisati vse volivce v volilne sezname. Na teh volitvah bodo imele ženske pravično volilno pravico. V Hondurasu je bila ustava lani 5. decembra, ko je Julio Losano postal diktator, razveljavljena.

INDIJA

ODGOVORNOST ZA INCIDENT NA KAŠMIRSKI MEJI

New Delhi, 21. maja (Tanjug). Na osnovi poročila opazovalcev OZN o incidentu na kašmirski meji je indijska vlada ponovno zahtevala kaznovanje krivcev in odškodnino družinam ubitih. Poučeni krogi sodijo, da je potrjena indijska teza o izključni odgovornosti pakistanske obmejne straže za incident, v katerem

je bilo pred 10 dnevi ubitih 12 indijskih državljanov.

IRAN

NADALJNJE ARETACIJE

Teheran, 21. maja (AFP). Oblasti so odredile aretacijo nekdanjega predsednika poslanske zbornice Abdulaha Mozamija, nekdanjega veleposlanika v Parizu Bagera Kazemija in nekdanjega poslanika v Bruslju Amir Alaja. Vojaški guverner v Teheranu general Tajmur je pri tem objavil, da so se ukvarjali s podtalnim rovarjenjem ter pripravljali nove spletke proti vladi in javni varnosti.

IZRAEL

STRELI NA KOMISIJO OZN

Tel Aviv, 21. maja (AFP). Egipčovski vojski so streljali na skupino članikov OZN in Izraela, ki so opravljali preiskavo o zadnjem incidentu pri Gazl. Po tem incidentu je bila preiskava prekinjena.

LIBANON

SIRSKI PROTEST

Beirut, 21. maja (AFP). Generalnemu tajniku libanonskega zunanjega ministrstva Fuadu Amunu so danes izročili sirski protest proti kampanji nekaterih libanonskih časnikov proti sirski vojski. Sirska vlada ugotavlja, da libanonska vlada ni preprečila sodelovanja Sircev pri uboju polkovnika Adnana Malkia.

KENIJA

NOVA OFENZIVA PROTI MAU-MAU

Najrobi, 21. maja (AFP). Britanske policijske enote so davi začele ofenzivo proti organizaciji Mau-Mau, ker so se izjalovila pogajanja, da bi se v celoti predala kolonialnim oblastem. Prvotno, da ofenziva ne bo končana, dokler ne bodo doseženi odločilni uspehi.

JUžnoafriška unija

SPET DISKRIMINACIJA

Capetown, 21. maja (Reuter). Danes je bil objavljen osnutek uredbe, po kateri lahko administrator pokrajine Cape prisili krajevne oblasti, da v javnih ustanovah, okreviščih in parkih uveljavijo plemensko razlikovanje.

ZSSR

FINANČNI IN OBMEJNI SPORAZUM Z IRANOM

Moskva, 21. maja (TASS). Pomožnik sovjetskega zunanjega ministra Simeonov in iranski odpravnik poslov v ZSSR sta v Moskvi izmenjala ratifikacijske listine sovjetsko-iranskega sporazuma o ureditvi obmejnih in finančnih sporov.

KOROŠKO PISMO

Zadovoljstvo in noveskrbi

N Celovec, sredi maja, mra je na Koroškem prišlo minulo nedeljo do najbolj pristranskega in sponziranega slavja sprisane avstrijske neodvisnosti na meji pri Pliberku. Nekaj sto ljudi iz obmejnih vasi v Mežiški dolini je s predsedniki krajevnih ljudskih odborov na čelu pričakalo pliberskega župana in mestne odbornike, ki so jim avstrijski obmejni organi v Libu-čah sporočili, da jim žele jugoslovanski sosedje čestitati. »Oboroženje« z godbo in vinom so ljudje z jugoslovanske strani segli do srca mejašem na avstrijski strani, ki jih je kmalu prevzela dobra volja in so njihovi priložili še svojo godbo, priložili njihovim dobrotam se svoje. In mejno zatvornico so dvignili. Veselje se je poleglo šele nekaj pozneje, ko se je vtila hudo nezaželena ploha.

V znamenju sožitja pa so petdesetletnico Slovenskega prosvetnega društva »Svobode« in avstrijsko državno pogodbo proslavili v Logi vasi ob Vrbskem jezuru tudi člani ondotnega slovenskega in avstrijskega pevskega zbora. Nastopili so skupno in zapeli slovenske in nemške pesmi.

Razen tega pa je naključje naneslo, da sta se na igrišču KAC v Celovcu pičlih šest ur po podpisu državne pogodbe prijateljsko srečali reprezentanci avstrijskega in jugoslovanskega rokometna. Za pičlo zmago jugoslovanskega moštva (8:7) je bila odločilna po-šrtvovalnost obojnih igralcev, pa tudi gledalci (blizu 2000) so bili vztrajni, tako da jih niti nalive ni mogel pregnati.

»BILANČNA PSIHOZA«

V ostalem pa je minula nedelja in dnevi prvga tedna po podpisu državne pogodbe po svoji živi podobi niso nič kaj posebno zazareli pred običajnimi nedeljami in delavnimi avstrijskemu ljudstvu je obnovljena neodvisnost navrgla k iskrenemu veselju tudi kopicu skrbi. Z vso vnaemo se z njimi ukvarjajo tudi Korošci. Tako se je ob splošnem zadovoljstvu in misli na bližnje slovo uniformiranih »gostov« začelo vse-spolno računanje in »tehtanje« dobrih in nezaželenih gospodar-skih posledic, ki so že na obzorju.

PROTEST PROTI ODŠKODNICI ZA ZAPLENJENO NEMŠKO IMETJE

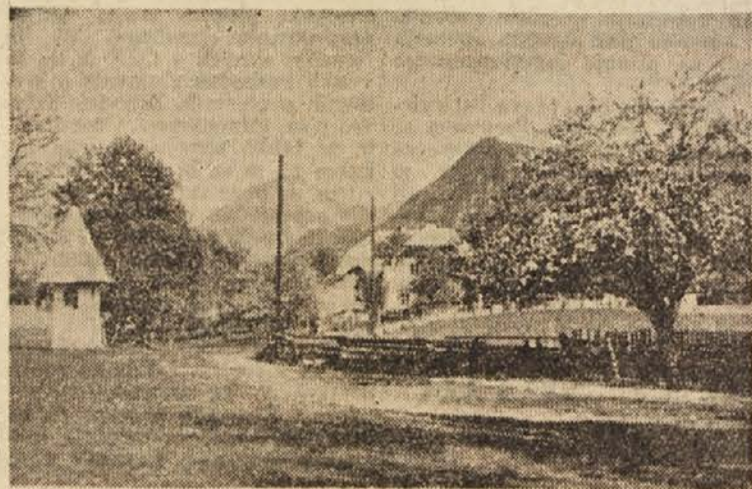
Washington, 21. maja (AP). Na seji odbelka ameriške odvetniške zbornice za mednarodno in primerjalno pravo so soglasno sprejeli resolucijo, naj se zbornica upra nameni vlade, da plača milijarde dolarjev za nemško imetje, ki je bilo med drugo svetovno vojno zaplenjeno v ZDA. O resoluciji bodo razpravljali na obnem zboru zbornice, ki bo 23. avgusta v Philadelphiji.

Positivna stran te velike bilance z milijoni in milijardami šilingov so kajpak številna vrnjena industrijska podjetja in objekti, med njimi dragocena industrija nafte, pet tisoč po odhodu okupacijskega vojaštva prostih stanovanj, veliko število hotelov, javnih zgradb, garaž, zemljišč in konec nekontrolirane neocarinjene trgovine, ki je bila po obsegu vse prej kot skromna.

Zal pa je dokaj pisana tudi negativna stran bilance, ki sodi vanjo izguba deviz, ki jih je puščalo v deželi okupacijsko vojaštvo in ki jih računajo n. pr. samo za mesto Salzburg na 680 milijonov šilingov letno. Nega-

lovcu ustanovili Koroško šolsko društvo »Südmark« (Kärntner Schulverein Südmark) in demon-strativno proglasili, da bodo na-daljevali tradicije nekdanje pro-slule Südmarke (Deutscher Schulverein Südmark), ki je v demok-ratom in ne samo slovenskim ljudem na Koroškem v bridkem in hudem spominu spričo svoje rasne in rodne potujčevalne dejavnosti.

Pa vendar naši ljudje še za-trdno upajo in hočejo, da bi skupaj z avstrijskim delovnim ljudstvom enako kakor v neka-terih gospodarskih težavah ob-graditvi neodvisne in za vse državljane enake države onemo-

Pomlad v Zalinih Svatnjah

tivnim postavkam se pridružuje tudi odškodnina za bivšo nemško imovino, potem pa še skrb spričo nezaposlenosti, ker je bilo do zdaj več deset tisoč Avstrijev nepo-sredno zaposlenih v okupacijskih ustanovah, pa spričo neodložljivih izdatkov za modernizacijo vrnjenih industrijskih objektov in končno že nemala briga za bo-dočo domačo vojsko.

OBNOVLJENA »SÜDMARKA«

Razen »bilančne psihoze«, ki je pretekli teden prevladovala v vseh avstrijskih deželah, pa je bilo še nekaj posebnega, kar je prišlo v zvezi s podpisom držav-ne pogodbe do izraza na Koroškem. Ni da bi prezrl zadovoljstvo koroških Slovencev, ki so jim podpis petih zunanjih ministrov zbudili upanje, da se bo z neodvisnostjo dežele začela tudi doba dejanske enakopravnosti in poglobljenega sožitja obeh narodnostnih skupin na Koroškem. Svoje veselje in prepričanje so prek Zveze slovenskih organizacij tudi izrazili v posebni spome-nici avstrijskemu kanclerju inž. Juliusu Raabu in koroškemu de-želnemu glavarju g. Wedenigu.

Zal pa je njih radost in upa-nje skallia vest, da so prav štiri dni po podpisu pogodbe v Ce-

gočili tudi sleherno delo naci-stičnih ostankov, ki pod krinko »zaščite pravic domovini zvestega prebivalstva« netijo med koro-skim ljudstvom nemir in sovra-štvo. —žek

PISMO IZ NEW YORKA

MEJA VZPONA V ZDA

Pesimistični optimisti o vprašanjih: ali se bo sedanji »bum« končal v novi depresiji

New York, maja.

Tal špekulacije je letos v začetku leta povzročil, da so delnice na newyorški borzi močno poskočile, sprožil je srđito polemiko strokovnjakov o vprašanju, kam gre ameriško gospodarstvo. Optimisti so trdili, da sta naraščanje proizvodnje in večja kupna moč ustvarili zaupanje in da je začel »mali človek« zato več investirati na borzi. V naraščanju delnic se kaže blaginja, ki se ji Amerika na pragu atomske industrije naglo bliža. Republikanska stranka se je uradno pridružila tej teoriji. Demokratiški politiki pa so seveda temu ugovarjali, toda ti politiki so pristranski iz čisto strankarskih razlogov. Nekateri gospodarski strokovnjaki pa so prišli z znanstveno analizo do sklepov, ki so mnogo manj optimistični od uradne vladne napovedi.

Znani ameriški ekonomist in profesor harvardske univerze Golbright je napisal več del o ameriškem gospodarstvu. V svoji naj-novejši knjigi vpišuje veliki polom leta 1928. Vzlic bogatemu znanstvenemu delu so začeli čas-niki pisati o prof. Golbrightu šele, ko ga je republikanski član senatnega odbora za bankarstvo Homer Kiphart obdolžil, da ima »zveze s komunisti«. Povod za Kiphartov napad je bilo Golbrightovo pričevanje pred odborom, ki je proučeval vzroke in ocenil perspektive sedanjega špekulativnega skoka delnic na borzi. V nasprotju z uradno ver-zijo v »zaupanje« v trg kot glav-nemu vzroku špekulacije in o razveseljivem upanju gospodarstva, ki nenehoma napreduje, je Golbright trdil, da mora vzpon doseči mejo, od katere drži ena pot po klancu nizdol, druga pa naravnost v prepad.

»Tisti ki pravijo, da smo pred velikim »bumom«, pravi Golbright v svoji knjigi, pravzaprav samo napovedujejo bodoči zlom. Ti ljudje pripravljajo zlom pretiranim špekulacijam, ki bi lahko postale nekakšen bumerang, če splošno gospodarstvo ne bo izpol-

nilo sedanjih pričakovanj. Golbright je prepričan, da bo morala država intervenirati, če bo ho-tela preprečiti nadaljnje špekulacije. Če ne bo prišlo do pre-ventivnih ukrepov, bi se utegnil »bum« po njegovem mnenju iz-muzniti izpod kontrole in tedaj bo prepozno, da bi preprečili polom iz leta 1929.

Golbright se zaveda razcveta ameriškega gospodarstva po drugi svetovni vojni in zlasti po korejski. Zato ne zavrača trditve, da je napočil za ameriško gospodarstvo »najboljši« čas v zgodovini. Računa namreč s številkami, ki kažejo, da so narasli dohodki od mezd in plač (vzlic še zmeraj veliki brezposelnosti) za 6,5 mili-jarde v primeri z lanskimi in da naraščajo tudi dohodki od investicij trgovine, pokojnin in iz drugih virov. V tej sliki gospodar-skega poleta je samo dohodek od kmetijstva padej za 200 milijonov in pričakujejo, da bo do prihodnjega leta padej še za pol milijarde. Golbright dopušta napo-ved, da se bo brezposelnost skrčila na minimum in da bosta kupna moč in celotna industrijska proizvodnja v ZDA do leta 1960 dosegli blaginjo, kakršne de-

žela še ne pozna, toda samo če ne bodo nastale nepričakovane kom-plicacije.

Prav zato pa opozarja na možnost teh komplikacij. Eden izmed elementov blaginje, pravi, je tudi ta, da porabijo ljudje mnogo denarja za nakup najraz-ličnejših stvari, kar dviga živ-ljenjski standard. Toda kaj bo, ko ti potrošniki ne bodo več mogli kupovati na kredit (kateremu je treba v glavnem pripisati rekordno prodajo v trgovini na drobno)? Odplačilne roke so že podaljšali na 3 leta za blago široke potroš-nje in na mnogo daljši čas za kre-dite za zidanje hiš in za podobne investicije. Potrošni trg pa ni ne-izčrpen. In ko bo nasičen, bi se utegnil padec na vseh področjih zaključiti z ustavitvijo proizvodnje, z valom brezposelnosti in dramatičnim zlomom vsega gos-podarstva.

To je dilema ameriškega gos-podarstva. Mnogi mislijo, da bo država vzlic republikanskemu odporu proti javni intervenciji v gospodarstvu konec koncev mo-rala poseči vmes in preprečiti po-lom, h kateremu vodi neomejena in nekontrolirana špekulacija na borzi. V tem oziru pa opozarjajo na to, da je predsednik Eisen-hower že napovedal znižanje dav-kov, ki bi sprostito nadaljnje kupne rezerve potrošnikov, in da ima pripravljen načrt o javnih delih, da bi se zmanjšala brez-poselnost v primeru, če bi se se-danji vzpon gospodarstva na-padoma ustavil in bi se začelo pa-danje. Kot prav posebno učinko-vit ukrep pa napovedujejo še ob-vežen načrt o mednarodnem gos-podarskem sodelovanju, ki se zanj zavzemajo ekonomisti in mnogi ameriški politiki.

J. Levi

TEŽAVE MLADE AZIJSKE REPUBLIKE

Uporniki v Indoneziji

Med azijsko-afriško konferenco smo nekega dne našli v hotelskih sobah v Bandungu ilegalne letake proti indonezijski vladi. Na njih je bila podpisana ekstremistična organizacija »Daru Islam«. Očitno je ta organizacija opravila široko ilegalno akcijo, da je skrivaj spravila propagandno gradivo v sobe delegatov in novinarjev, da bi jih opozorila nase. Treba je priznati, da je opravila to akcijo dokaj spretno, kajti policija je storila vse potrebne varnostne ukrepe, ker je raču-nala s takšno možnostjo.

Sedanje stanje v Indoneziji je prikazano v teh ilegalnih leta-kih v najslabši luči: strašna kor-upcija državne uprave, politična anarhija, gospodarski kaos, brez-pravje državljanov itd. Napad ve-lja vsej politiki Sostroomidjojeve vlade, o kateri je rečeno, da je izdala muslimanstvo. To je na-vedeno tudi kot glavni vzrok

protivladnega uporniškega giba-nja v deželi.

V letakih je pojasnjen tudi program gibanja Daruja Islama. Njegova glavna misel je uposta-viti muslimansko državo. Po tej koncepciji Indonezija ne bi sme-la biti moderna demokratična država, marveč ekstremistična dežela, sloneča na verskem fana-

tizmu. Iz raznih vesti v indo-nezijskih časopisih smo dobili vtis, da je dejavnost uporniških čet te ekstremistične organizacije dokaj velika, zlasti na Javi, Juž-nem Celebesu in Sumatru. Gre predvsem za razne sabotažne ak-cije in napade na vasi. V drugi polovici aprila so požgali upor-niki na desetne vasi.

Uporniki se lotevajo tudi šir-ših akcij, včasih tudi v predmest-jih velikih mest. Tako na primer so nekaj tednov pred začetkom azijsko-afriške konference na-padli predmestje Bandunga.

Požgali so več hiš, ubili kakih deset prebivalcev in napravili do-kaj veliko gmotno škodo. Med pripravami na bandunško konfe-rencijo je vlada storila potrebne vojaške ukrepe proti oboroženim verskim fanatikom, da ne bi pri-šlo v mestu do kake nove akcije. V vojnih operacijah, ko so čistili področje okrog Bandunga, je baje sodelovalo več brigad.

Zanimali smo se, koliko je teh verskih fanatikov, sodelujočih v uporniškem gibanju. Podatki, ki smo jih dobili od raznih vladnih predstavnikov, se v celoti ne uje-majo. Nekateri pravijo, da jih je 5000, drugi trdijo, da jih je 10.000. Opozicionalne stranke pa celo trdijo, da jih je dva-ali trikrat več. Mnenja so deljena tudi gle-de učinkovitosti dosedanjih vlad-nih naporov, da bi to gibanje za-trla. Vladni predstavniki trdijo, da Daru Islam v vsakem oziru pomena, nekateri opozicionalni politiki pa pravijo, da trenutno celo nekoliko narašča. Vsi pa se strinjajo v tem, da to gibanje ni-ma nobenega upanja na uspeh in da ga bo vlada prej ali slej do-cela zatrla.

Nekateri indonezijski časniki kdaj pa kdaj trdijo, da dobivajo uporniki pomoč iz tujine in da je med njimi več tujecev (oficir-jev). Slišati je očitke, da si neka tuja država prizadeva, da bi s podporanjem Daruja Islama kar najbolj otežkočila položaj mlade

indonezijske republike. Takšno je tudi uradno mnenje Nacional-istične stranke Indonezije, ki je zdaj na krmilu.

Daru Islam obsojajo vse vo-dilne stranke političnega življe-nja Indonezije. Včasih pa je slišati očitke na naslov največje musli-manske stranke Mašumi. Ta stranka se namreč zavzema za državno ureditev po načelih Isla-ma. Nekateri vidijo v tem do-kaz, da ima stranka Mašumi stik-e z Darujem Islamom.

Predsednik stranke Mašumi Nalsir nam je pojasnil, da je njegova zamisel o ureditvi Indo-nezije povsem drugačna od pro-grama Daruja Islama. Prvič, stranka Mašumi je proti nasilni državnoureditvi po načelih Isla-ma. Nekateri vidijo v tem do-kaz, da ima stranka Mašumi stik-e z Darujem Islamom.

V dosedanjih težavah je na-stala te dni še ena. V pokrajini Atjeh v Severni Sumatru je iz-bruhnil nov oborožen upor, ki pa v nobeni zvezi z Darujem Islami ni. Ta upor je povsem dru-gačnega značaja. Predstavniki So-cialistične stranke Indonezije nam je pojasnil, da je prišlo do upora v Atjehu zaradi centralistične vladne politike nasproti temu področju. Pokrajina, v kateri je bilo osvobodilno gibanje zelo močno, zahteva namreč avtono-mijo. Upor bo končan v trenut-ku, ko bo vlada ustregla zahte-vam te pokrajine.

Že teh nekaj podatkov kaže, da vprašanja notranje stabiliza-cije te mlade azijske republike niso lahka.

J. Smole

AVSTRIJA PO PRAZNIKU sredi neodvisnosti in nevtralnosti

Dunaj, 20. maja. Zunanji ministri z Zahoda in Vzhoda so uspešno izpolnili svojo nalogo in odšli, zastave so sneli s streh in oken, nič več se ne razlegajo valčki po dunaj-skih ulicah. Ljudje so se vrnili k svojim opravkom, »praz-nik je minil« in Avstrija je spet zaživela svoje vsakdanje življenje.

Prvi dan neodvisnosti se na videz še ni mnogo spremenilo. Ostali so tudi še simboli okupa-cije: tuji vojaki, njihove vojašni-ke, klubi, mešane patrolje štirih okupacijskih držav, podjetja in prodajalne USIA, tuje zastave in znamenja na poslopju Zavezniškega kontrolnega sveta na Schwarzenbergovem trgu. In vendar tu-di zunanji znaki okupacije niso več nedotaknjeni. Prodajalne USIA so sicer še, a so jih zaprli, ker imajo — inventuro. Iz Vzhodne Avstrije prihajajo vesti, da so nekateri sovjetski ofi-cirji že odpovedali stanovanja in da so neke čete že pripravljene na odhod. Od Zavezniškega kontrolnega sveta je ostalo prakti-čno samo poslopje, pa še to bo v kratkem določeno za druge na-mene. Zavezniški kontrolni svet se bo sestel samo še enkrat ali dvakrat, da bo pripravil svojo likvidacijo.

»Danajsko darilo« pa menda res ne

V bistvu pa se spreminja mno-go več. Z neodvisnostjo so se od-prle deželi nove perspektive in pojavili so se seveda tudi novi problemi. Globok vtis napravila na opazovalca resnost in čut za odgovornost, s katerim sta vlad-a in večina časnikov prejšnji in ne dan praznika opozarjala Av-strijce, da konec okupacije ne prinaša samo suverenosti in var-nosti, marveč tudi nove obvez-nosti in skrbi. Kakor da niti za trenutek nista hotela napraviti vtisa, da je že vse urejeno in da

so vsa pota izravnana!

Morda je bila takšna sodba tu-jega opazovalca o pomembnem dogodku 15. maja tudi nekoliko ostra nasproti narodu, ki po dol-gih letih praznuje začetek konca

njihovi državniči se dobro zave-dajo, da je neodvisnost preresna zadeva, da bi jo opravil z nekaj navdušenimi vzkliki. Na dnevnem redu so važna vprašanja.

Ustvarjalna nevtralnost

Med Avstrijci, s katerimi smo govorili — pripadali so različnim družbenim slojem, raznim stran-kam ali po nobeni — nismo našli nikogar, ki v glavnem ne bi odobral bodoče zunanjepolitične

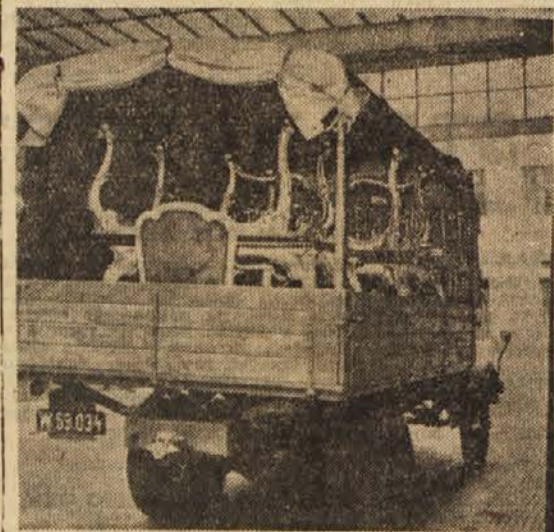
razprav. Nekateri jo sprejemajo kot žrtve, ki jo je bilo treba pri-spevati za pridobljeno državno pogodbo, mnogi pa menijo, da je še nekaj več: najboljša politika za Avstrijo, ki ustreza njenim praviim koristim. Vsi pa se strin-jajo v tem, da koncepcija z etiko nevtralnosti pravzaprav ni nevtralistična.

Malo drugače kakor švica

Zanimive so nekatere primer-jeve s Švico. V Avstriji se je ne-dvomno povečalo zanimanje za izkušnje tega že stoletja nev-tralnega »otoka« v sru Evrope, toda hkrati s tem zanimanjem je slišati tudi kritične pripombe na naslov politike alpskega sosedja. Avstrija hoče biti članica OZN in bo kmalu zaprosila za spre-jem. V dunajskih političnih kro-gih so prepričani, da nihče ne bo nasprotoval sprejemu Avstrije v OZN. Kancler Raab pa je re-kel še več, da namreč Avstrija tudi ne namerava ostati pasiven opazovalec, marveč hoče aktivno poseči v mednarodno dogajanje, da hoče zavzemati svoje gledišče in si ustvarjati ter si prizadevati, po njih delati za mir.

Tako se Avstrija pojavlja kot nov činitelj na evropskem tori-šču, sicer po dolgih letih, toda z napovedanimi cilji in delovnimi metodami. Mnogi vodilni Av-strijci so si te dni močno prizade-vali pojasniti svoje misli o tem, kar so nekateri izmed njih imenovali »mislihi po avstrijsko«. Državni tajnik Back je rekel tik pred sklenitvijo državne pogod-be: »Čaka nas dolžnost, da bomo našo politično misel koncentrirali na avstrijsko državo. Ne smemo več razmišljati v okvirih stare države.«

(Konec jutri)

Baročne mize, ki so na njih podpisovali avstrijsko državno pogodbo, so se spet vrnile iz dvorca Belvedere v dunajski državni muzej

— nesamostjosti, toda Avstrij-ci sami so takšno sodbo zelo do-bro razumeli. Razen tega, da so dolga okupacija in večletna brez-uspešna pogajanja »napravila iz nevere in nezaupljivosti nekakšno začasno potezo v značaju ljudi in naroda, je v nekem dunajskem časniku neki članek pozval lju-di, naj se zatečejo k antični mo-drosti: »Danajcev se bojim, tudi če prinašajo darila.« Avstrijci in

poti svoje dežele, kakor jo je ne-davno formuliral kancler Raab. Predsednik vlade je govoril o zunanjepolitičnem programu svoje vlade, o neodvisni politiki, av-strijski politiki, aktivni, ustvarjalni, usmerjeni na zmanj-šanje napetosti in na prispevek k mirnemu poravnavanju med-narodnih sporov.

Avstrijska nevtralnost je na Dunaju že dolgo predmet mnogih

Dosedanji predsednik italijanske poslanske zbornice in vodja levega krila demokristjanov Giovanni Gronchi je bil pred kratkim z glasovi Nennijeve Socialistične stranke in KPI izvoljen za predsednika republike. Na sliki: v družbi dosedanjega predsednika Einaudija odhaja iz parlamenta v predsedniško palačo

Ljubljani se obeta VELIKA LETALSKA PRIREDITEV

To bo letalski miting 12. junija, ki bo združen z obširno razstavo letalskega parka vseh vrst

Menda v Ljubljani ni nikogar, ki bi ne vedel, da tu deluje številčno dokaj močan Aeroklub, v katerem se danes aktivno udeležujejo že nad 370 mladih letalskih modelarjev, jedralcev, padalcev in motornih pilotov. Vsak dan vidimo nad mestom letati raznovrstna jadralna in športna motorna letala, na katerih se urijo naši mladi piloti, da bodo s svojim znanjem nekoč lahko pomagali v našem gospodarstvu, ki letalstvo vse bolj koristno uporablja, ali pa bodo nekoč postali hrabri čuvarji našega svobodnega, socialističnega neba. Vzgjajati dobre in smeje pilote ter padalce, to je osnovna naloga Aerokluba in to nalogo ljubljanski klub v polni meri izpolnjuje.

Da bi svoje marljivo in poštovno delo lahko prikazali čim širši množici, so ljubljanski letalci sklenili družiti se letalsko zvezo Slovenije, našim vojnim letalstvom in množičnim organizacijami, 12. junija prirediti velik letalski miting, doslej enega največjih, če ne celo največji letalski miting v Ljubljani, združen z obširno razstavo letalskega parka vseh vrst. Ta zamisel je vsekakor priznanja vredna in tako obsežna, da bodo morali naši letalci pri njej pokazati vse svoje organizatorske sposobnosti, prav tako pa so jim v ta namen potrebna precejšnja sredstva, a zaupamo njihovim obljubam, ker smo prepričani, da nas s svojim bogatim in pestrim programom tudi tokrat ne bodo razočarali.

Nekaj DROBNIH

LEZISKA BOKSITNE RUDE V HERCEGOVINI

V Crnih Lokvah na področju letalskega okraja kopljejo boksitno rudo že od leta 1839. Nedavno so našli nova ležišča v Gredi. Strokovnjaki pravijo, da je v njih nad 150.000 ton najboljših boksitnih rud, v kateri je 90% aluminija. Da bi bilo izkopljenih lažje, so izkopalni 2 km dolge preceole in vse ležišče presekali.

VELIKO ELEKTARNO NA CRNEM DRIMU BODO ZAČELI GRADITI

Na predlog strokovnjakov je Izvršni svet Makedonije sklenil, da bodo začeli graditi veliko hidrocentrale na Crnem Drimu blizu Struge. Za priprave, osnutek, predor in strojno dvorano bodo porabili kakih 150 milijonov dinarjev. Hidrocentrala Glibočica, ki jo bodo začeli graditi prihodnje leto, bo imela dva agregata s skupno zmogljivostjo 42 megavov, medtem ko bo znašala letna proizvodnja kakih 25 milijonov kWh.

PROIZVODNJA STISNjenih PLINOV

Obrat za proizvodnjo stisnjenih plinov podjetja »Jugomontaža« ima važno vlogo v preskrbi zagrebške industrije z dušikom, disipulom in stisnjenim zrakom. Posameznih tehnoloških opravil v industrijskih podjetjih si brez teh proizvodov ne moremo misliti, zato 60.000 kubičnih dušika, kolikor ga izdelata ta tovarna, ne zadostuje za potrebe zagrebške industrije. Tovarniške naprave so že obrabljene, čutilnik je pomanjkanje jeklenih skledic in surovin, zlasti karbida. Treba bo zgraditi novo tovarno stisnjenih plinov, ki bo preskrbovala vse Hrvatsko.

„Nimamo...“

Drobci iz trgovine

Tovariš N. je potreboval novo arajo. Stopil je v modno trgovino sredi Ljubljane. Prodajalec je bil vpluden in ga ni pustil čakati. Skušal je uganiti kupčeve želje že iz pogledov, s katerimi je tovariš N. tipal blago na policah. Kar je res, je res! Kupec se zdaj v trgovinah prijetneje počuti kot pred leti, ko je imel večših občutek, da prosil, no pa kupuje.

Prodajalec je razložil pred kupca kopico srajc.

»Izvolite izbrati!«

»Imate, prosim, srajco temne barve, z gladkim vzorcem?«

»Na takih srajcah se ne pozna takoj vsak madež, zato jih radi kupujejo tisti, ki nimajo toliko srajc, da bi se vsak dan preoblekli.«

»Katero številko, prosim?«

»Številko 43.«

»Zal nimamo! Le manjše številke smo prejeli. Kar nam pošljete, to prodajamo.«

»Boste morda v kratkem dobili tudi večje številke?«

»Ne vem! Pridite pogledat čez teden dni!«

Vse kaže, da imajo nekateri kupci predebele vratove, ki si jih bodo morali stanjšati, da bi se prilagodili zahtevam trgovine, ker se ta boče njim.

BINGLJAJOČI GUMBI

Ko kupec N. v šestih trgovinah ni mogel dobiti srajce po svojem okusu in meri — povsod je slišal »stipizirane« odgovore — se je v sedmi prodajalni odločil, da bo mu bo po meri in poceni. A glej ču! Amenta! Nobene primerne srajce niso imeli, ki bi stala manj kot 1200 din. Vendar je srajco kupil. Ko pa jo je doma oblačil, sta se dva gumba pri prič odtrgala. Nekaj pa jih je že grozeče bingljalo na niti. To pot menda ni

ga parka vseh vrst. Ta zamisel je vsekakor priznanja vredna in tako obsežna, da bodo morali naši letalci pri njej pokazati vse svoje organizatorske sposobnosti, prav tako pa so jim v ta namen potrebna precejšnja sredstva, a zaupamo njihovim obljubam, ker smo prepričani, da nas s svojim bogatim in pestrim programom tudi tokrat ne bodo razočarali.

Dokončen program te velike letalske prireditve sicer še ni izdelan, vendar pa je že zagotovljeno sodelovanje našega vojnega letalstva, ki nam bo na razstavi na letališču pokazalo vsa svoja letala od šolskih do najspodobnejših reaktivnih, posebno pozornost bo vsekakor vzbujalo tudi raznovrstno letalsko orožje ter helikopter. Upati je, da nam bodo naši hrabri vojni letalci tudi v zraku pokazali, kaj zmorejo s svojimi modernimi letali. Na razstavi in mitingu bodo sodelovala tudi vsa letala, motorna in jadralna, last ljubljanskega Aerokluba in letalske zveze Slovenije, verjetno pa se bodo te prireditve udeležili tudi člani drugih Aeroklubov v Sloveniji, kar l. bilo vsekakor želeli, saj bi tako imeli priložnost videti, kako močno je v naši republikli že razvito civilno letalstvo. Nedvomno bo zanimanje občinstva, ki bo prihitelo 12. junija na ljubljansko letališče, še naraslo, ko bodo skakali padalci v skupini in posamič, saj take točke na letalskih mitingih navadno najbolj navdušeno pozdravljajo. Skratka, ta dan bo zares lep in obsežna revija naših letalcev, ki je ne gre zamuditi!

Pa naj k temu dodam, da so ljubljanski letalci tudi sicer dokaj marljivi. Letos, ko jim primanjkuje denarnih sredstev, so svojo dejavnost v prvi vrsti usmerili v teoretično šolanje novih jadralnih in motornih pilotov, za katere so pred nedavnim dokončali začetniški in nadaljevalni tečaj, zdaj pa upajo, da jih bodo lahko tudi praktično kmalu izurili, da bodo zrela za polaganje izpitov. Tudi na vzgojo novih padalcev niso pozabili. Zanje so priredili začetniška teoretična tečaja v Ljubljani in na Vrhniki, komaj pa ti mladi padalci čakajo, da bodo tudi s praktičnimi skoki lahko pokazali, česa so se v tečajih naučili. Za najmlajše člane, letalske mode-

larje, se bo prava sezona začela po končani šoli, ko bodo imeli kar dva tečaja za izdelovanje letalskih modelov. Tedaj bo v prostorih Aerokluba na Vidovdanski cesti 2 in na ljubljanskem letališču vsak dan živo kot v panju.

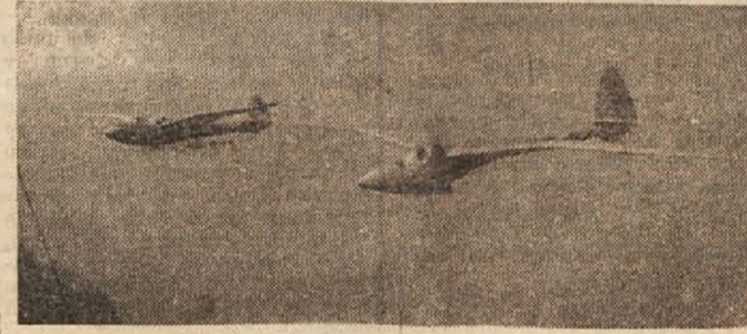
Aeroklub v Ljubljani je nadalje pomislil tudi na nekdanje, rezervne voje letalce, ki so vse dotlej tako rekoč stali ob strani. Zanje je bila ustanovljena posebna eskadrila, v kateri prirejajo nekdanjim vojaškim pilotom in drugemu osebju letalstva predavanja o sodobnih letalih, imeli pa bodo priložnost tudi za praktične vaje na motornih letalih Matatur, UT-2, Trojka, Po-2 in Tiger, s katerimi razpolagata Aeroklub in njegova letalska šola. Prav radi bi vzgajali ekipe gasilcev in reševalcev, padalcev, o čemer so prvi pri nas razpravljali, vendar pa jim je pomanjkanje finančnih sredstev izvedbo tega načrta preprečilo.

Seveda imajo ljubljanski letalci še vrsto drugih načrtov, o katerih še žal samo razmišljajo, ker za to

plne nimajo potrebnih sredstev. In prav gnotne razmere jim trenutno povzročajo največ skrbi. Letos so namreč ostali brez subvencije MLO Ljubljana, le ob pomoči Letalske zveze Slovenije, »Litostroja« in še majhnega števila delovnih kolektivov, medtem ko so ostala večja podjetja v Ljubljani, ki jih je Aeroklub zaprosil za skromne podpore, to potrebo športnih letalcev docela prezreli, čeravno bi pri vsakem od njih kaj malega vendarle lahko pogrešili tudi v ta namen. Položaj kluba je še tembolj težaven, ker je še iz l. 1953 in 1954 ostalo nekaj dolga, ki ga pa ne morejo poravnati.

Če torej na eni strani vidimo plodno dejavnost ljubljanskega Aerokluba in njegove napore pri vzgoji mladega pilotskega naraščaja za koristi skupnosti, je vsekakor nujno, da najdemo vir sredstev ter Aeroklubu v priznanje za njegove zasluge skušamo pomagati in mu omogočiti, da bo svoje načrte in stremiljenja lahko uspešneje izpolnil.

JANKO COLNAR

Dve naši jadralni letali

»Mar sladkorja res ne bo?«

Konec meseca bo na razpolago sladkor iz uvoza

V zadnjih tednih je prišlo v mnogih krajih do motenj v preskrbi s sladkorjem. Te motnje ne bi zavzele večjega obsega, če se ne bi spet ponovilo tisto, kar smo v zadnjih letih že ponovno doživeli. Lani v jeseni in tudi letos v začetku leta so se na primer pojavile govore, da se bo sladkor podražil. K raznašanju takih govoric so pripomogli tudi prodajalci v mnogih trgovinah. Da bi čim več prodali, so svetovalci gospodinjam, naj se zaožje. »Kupite sladkor, bo dražji« je klo od ust do ust. In res so takrat gospodinjke kupovale, kolikor so mogle. Ko pa se je iskazalo, da so govornice brez podlage, se trg vsakokrat spet pomiril. V zadnjih tednih se je stvar ponovila, zdaj pa pod geslom: »Kupite sladkor, ga ne bo! In spet so gospodinjke kupovale, da bi se čim bolj založile. Posledica pa je bila, da je sladkorja ponekod res zmanjkalo, ker so večji nakupi prekrižali dispozicije, soneče na enakomerni potrošnji.

Da bo letos treba uvažati sladkor za kritje potreb do nove letine sladkorne pese, je bilo jasno že konec lanskega leta ob zaključku proizvodne kampanje v tov. sladkorja. Takrat se je izkazalo, da je lanska proizvodnja sladkorja dosegla le 132.100 ton, medtem ko so sladkorne tovarne l. 1953 izdelale 172.200 ton sladkorja, kar je približno ustrezalo naši celotni potrošnji. Upoštevač nadaljnje naraščanje potrošnje, je bilo računati s tem, da bo treba od junija naprej oskrbeti trg z uvoženim sladkorjem. Zato smo si že zgodaj spomladaj zagotovili za začetek junija potrebne količine sladkorja iz uvo-

za. Vendar pa je potrošnja v letošnjem letu v večji meri narasla. Kakor rečeno, je naša potrošnja so prišli računali glede preskrbe s sladkorjem nekoliko navzkriž. Sladkor iz uvoza bo prispel prihodnje dni v našo državo, tako da bo konec meseca oziroma 1. junija na razpolago potrošnikom. Potrebne dispozicije za razvoj tega sladkorja v glavna potrošna središča so v glavnem že sestavljene.

Kakor rečeno, je naša potrošnja sladkorja izredno narasla, zlasti od srede lanskega leta. Po uvedbi proste prodaje sladkorja od srede leta 1952 se je na primer v Sloveniji prodaja sladkorja v malotrgovinski mreži (brez nakupov potrošnikov neposredno v veletrgovini) gibala na precej stalni višini 18.000 oziroma 18.500 ton letno, to je približno nekaj nad 9000 ton na pol leta. Lani v prvem četrtletju je celo nazadovala na 8737 ton, v drugem lanskem polletju pa se je nepričakovano dvignila kar na 11.722 ton. Podobno je narasla prodaja v maloprodajni mreži, tudi v vsej državi, saj je dosegla v drugem lanskem polletju 60.639 ton nasproti 48.459 tonam v prvem lanskem polletju. To povečanje prodaje sladkorja pa je bilo vsaj lani opaziti le v nekaterih republikah. Za vse leto 1954 zaznamuje statistika prodaje v malotrgovinski mreži za Slovenijo prodajo 20.459 ton, kar predstavlja nasproti prejšnjemu letu povečanje za 10%, medtem ko sta zaznamovali Hrvatska in Srbija je povečanje za 3%, Bosna in Hercegovina, Makedonija in Črna gora pa celo malenkostno nazadovanje.

Tudi v letošnjem letu je prodaja

Kako naj bi bila opremljena AVTOCESTA LJUBLJANA-ZAGREB

Strokovnjaki »Projekta« v Ljubljani so v okviru elaborata za vrsto in lokacijo opreme nedavno izdelali predlog za ureditev prometno-tehničnih, prometno-varnostnih, signalnih, servisnih in drugih naprav na avtocesti Ljubljana-Zagreb (Bregana). Po tem predlogu naj bi avtobusne postaje stale na vseh predvidenih priključkih, v razmaku približno 5 kilometrov. Tako bi bilo vzdolž Avtoceste bratstva in enotnosti, med Ljubljano in Zagrebom 21 avtobusnih postaj, in sicer: na cesti Rudnik-Skofljica pri dolenskem kolodvoru, v Lavrici in Skofljici, ob avtocesti pa v Smarjah, Grosupljem, Višnji gori, Dobu, Pijuski, Trebnjem, Krenovem, Poljanah, Karteljevem, Trški gori, Sempetru, Dobruški vasi, Smedniku, Drnovem, Vihri, Čatežu in Bregani. Avtobusne postaje bo treba tako urediti, da bodo potniki lahko prehajali čez avtocesto, pod ali nad njo, zaradi česar se bodo avtobusi ustavljali v bližini predvidenih podvozov oziroma nadvozov. Čeprav bo s primerno tehnično ureditvijo avtoceste odstranjenih precej prometnih nevarnosti, bo treba čisto opremiti z nekaterimi opozorilnimi

z.aki, n. pr. z znaki za spremembo hitrosti na prehodih trase iz ene vrste terena na drugo.

Poglavje o arhitektonski ureditvi obsega med drugim ukrepe, s katerimi bo moč omiliti nasprotja med telesom avtoceste in njeno okolico, nadalje ukrepe, s katerimi bo mogoče odstraniti občutek enoličnosti vožnje zaradi monotone linije trase oziroma pokrajine. Znano je namreč, da sodobne avtoceste čisto utrujajo, zlasti če so speljane po ravnam. Poglavitni ukrepi proti osumenim pojavom so: zasaditev posameznih skupin dreves ali rastja sploh ob cesti, pri čemer je treba izbrati vegetacijo, ki z barvo, obliko in razporeditvijo vzbuja zanimanje potnikov.

Avtocesta Ljubljana-Zagreb bo opremljena tudi s servisnimi postajami, kakršne so v navadi na vseh svetovnih avtocestah. Na teh postajah dobe vozila vodo, gorivo, mazivo in rezervne dele, tu avtomobile tudi popravljajo, potnikom pa nudijo hrano in prenočišče. Po predlogu »Projekta« naj bi bile te servisne postaje razen s črpalkami za gorivo in vodo opremljene tudi s prodajalno za rezervne dele, imele pa naj bi tudi delavnice za popravila z letelo grupo za popravila, prostor za parkiranje avtomobilov, restavracijo ali bife, prenočišča in oddelek za prvo pomoč v nezgodah. Vrh tega naj bi bile vzdolž avtoceste tudi servisne postaje, kjer bi avtomobilisti dobili le gorivo, mazivo in vodo. Servisna postaja s popolno oskrbo naj bi stala blizu priključka. Najprimernejše mesto zanjo bi bilo brčkone v bližini cestnega priključka na Trški gori. Dve manjši servisni postaji pa bi bilo primerno postaviti na priključkih v Stični in za Krško.

Ob avtocesti bodo verjetno zgradili hotel s servisno postajo. Predlog priporoča za gradnjo zelo ugodno mesto ob priključku ceste iz Nowega mesta na avtocesto, na Trški gori. Tam bi namreč potniki našli obilo užitkov in razvedrila v lepi naravi. Poskrbljeno naj bi bilo tudi za razgled s točk, od koder je lepo videti prirodne posebnosti krajine ob cesti. Razgledne točke bi bilo primerno urediti v naslednjih krajih: Spodnji Brezovi, Hudem, Medvedjeku, Poljanah, Igmanci, Kamnjem, Otočcu, Hudenjem, Smedniku, Krakovskem gozdu, Urhu, Čatežu in Mokricah. Vrh tega predlogi predvidevajo še prostore za daljše bivanje turistov z lepim razgledom, napravami za pitno vodo in prostori za parkiranje. Ob vsej avtocesti je namreč obilo takšnih mest, ki imajo vse pogoje za campinge.

S. N. Z.

NAJVEČJI VINOGRAD IN SADOVNJAK V SLAVONIJI

V vasi Drenje v okraju Djakovo so začeli na prvih 26 orahlh urejati vinograd. Pozneje bodo novi vinograd znatno razširili in posadili najboljše vrste trte. Plantažni sadovnjak, ki so ga tudi začeli letos urejati, pa bo obsegal 100 orahov. To delo je prevzela ondotna kmetijska zadruha, kredit v znesku 25 milijonov dinarjev pa je dal ljudski odbor Osijeka.

Deset let »Pavlihe« STANOVANJSKI JUBILEJ

Izvolite, danes je minilo deset let, odkar sem vam oddal prošnjo za stanovanje! (Karikatura Franceta Uršiča)

more, kupuje v tej trafiki tudi cigarete.

Ko smo že pri trafikah, pa še nekaj: Pred meseci so se mnogi kadilci odločili za sarajevsko Zeta. Toda kaj, ko sta te cigarete prodajali samo dve trafiki v Ljubljani in še v teh dveh jih je večkrat zmanjkalo! Vse druge trafike pa, kot bi se zakele, se dolgo niso zmenile za okus in želje številnih kadilcev.

Ne zameri mi, dragi bog Merkur, če stremem še prgišče takšnihle drobnjarij, ki ležijo nam potrošnikom na jetrih, nekaterim ljubljanskim trgovskim podjetjem pa jemljejo slavo tvojega imena!

Lani poleti smo po vseh ljubljanskih trgovinah iskali gumijaste copate. Zaman! Morali bi jih kupiti že pozimi, toda tedaj smo potrebovali denar za gozjerice in za kurjavo. Izkusnja pa nas je vendarle izmordila, da letos copate iz izmeditnosti kupujemo že spomladaj.

Znanec je dobil v dar polnilni svinčnik, toda uporabljati ga ne more. Po vseh ljubljanskih papirnicah je iskal ustrezno debele mine, pa jih ni dobil. Samo en-

krat se mu je nasmehnila sreča v neki prodajalni pisarniških potrebščin, ko pa je tiste mine porabil, ni nikjer več dobil drugih. Zato je svinčnik spravil v predal, da se vsaj ne jezi.

Nekdo je hotel kupiti 1 meter izolirnega traku, pa so mu v trgovini rekli, naj kupi cel klobučič ali pa nič. Potem je stopil v galanterijsko trgovino, da bi kupil čisto navaden kaveljček, na kakršne obešamo brisačo. Ne, takšnih drobnjarij tudi ne prodajajo! Podobno je z ženskimi gumbi, ki jih ni v trgovinah, kot da bi jih izdelovali samo na Marsu.

TRGOVINA NAJ TUDI SVETUJE

Prodajalec v neki ljubljanski trgovini se je opravičeval kupcu, češ: krivi nismo mi, temveč industrija! Takšno opravičilo je polovičarsko velja. Kdor je obiskal zagrebški velesejem, drugače sodi, ko primerja, kaj vse že izdelujejo naše tovarne in kako sorazmerno borna je še izbira blaga v trgovinah.

To nam bo potrdil tudi primer z emaljirano posodo, ki jo izdeluje tovarna v Celju. »Sodobno gospodinjstvo«, ki je glasilo Zavoda za napredek gospodinjstva

v Ljubljani, objavlja v svoji 15. številki, v sestavku »o emaljirani posodi, ki je ni na trgu«, med drugim tudi tole:

»Pri naših obiskih v tej tovarni pa smo videli lepše in bolj praktične posode, tako po obliki kot po materialu. Teh posod pa v naših trgovinah ni. Zanimalo nas je, zakaj niso v prodaji. Prepričani smo namreč bili, da je posoda, ki smo jo videli v tovarni, pripravljena le za izvoz. Tovarna pa nam je obrazložila, da je je dovolj tudi za domači trg, v trgovinah je pa ni zato, ker je ne zahtevajo. Potrošnik te izboljšane posode ne pozna, zato ne povprašuje po njej, ampak se zadovoljuje s staro...«

Vprašali smo tudi, kako je s posodo, ki jo poznamo pod imenom Ideal. Ta posoda ima posebno trden lošč, je nekoliko težja in zato tudi dražja od navadne, cenejša pa od eterne. Ker je po trgovinah skoraj ni, smo vprašali za vzrok v tovarni, ki nam je povedala, da izdeluje to posodo le v manjših količinah, ker ni povpraševanja po njej. Produkcijo pa bi dvignila, če bi bilo za njo več kupcev. Kvaliteta pa je priporočila in praktični račun kaže, da je njena nabava cenejša od navadne emaljirane, ker je nje-

na življenjska doba velika daljša...

Tretja vrsta, ki jo tovarna izdeluje, je zelo znana navadna emaljirana posoda. Pri nakupu se gospodinjke jeze na slabo kvaliteto. Posoda je premalno gladka, nima lepo zavrtih robov, ravne dna itd. Opozarjamo, da obstojita dve kvalitetni te posode, v prvo spada posoda brez najmanjših napak, druga pa ima razne manjše okvare. Cena je različna, zato zahtevajte po trgovinah, da vam posodo označijo s prvovrstno ali drugovrstno...«

Iz tega značilnega primera lahko povzamemo ugotovitev, da nekatera trgovska podjetja prodajajo samo blago, ki je vpeljano in gre zlahka v denar. Ne potrudijo pa se, da bi vpeljala v prodajo tudi take izdelke, ki jih mnogi potrošniki morda še ne poznajo, vendar bi jih začeli radi kupovati, ko bi osebje v trgovinah znalo kupcem tudi svetovati. To bi bilo pravzaprav dolžno storiti, ker tudi strokovni nasveti potrošnikom sodijo v kulturnost trgovskega poslovanja.

Veseli smo, da je naša trgovina v zadnjih letih v mnogočem lepo napredovala, jezijo pa nas pomanjkljivosti, ki se jih trgovina še ni znebila.

M. Z.

KORISTNA SPODBUDA

Svet za prosveto in kulturo Okrajnega ljudskega odbora Slovenj Gradec je v počastitev desete obletnice osvoboditve razpisal natečaj za zbiranje zgodovinskega gradiva in proučevanje zgodovine narodnoosvobodilne vojne na področju slovenskega okraja, še posebej za Slovensko Koroško. V smislu tega natečaja, ki je bil objavljen v časnikih, bo podeljena ena nagrada v znesku 100 tisoč dinarjev za disertacijo ali drugo znanstveno delo iz zgodovine narodnoosvobodilne vojne na Slovenskem Koroškem in dve nagradi v skupnem znesku 35 tisoč dinarjev za diplomsko oziroma seminarско delo na isto temo. Razu tega je razpisanih več nagrad v skupnem znesku 35 tisoč dinarjev za najboljše prispevke iz partizanstva, zaporov, taborišč, izseljenitva itd. v domačih ali zamejskih časopisih ali revijah za obdobje narodnoosvobodilne vojne s področja slovenskega okraja ali Sloven-

vedamo, da je zbiranje vsakovrstnega gradiva iz časov naše narodnoosvobodilne vojne ena od prvih zahtev našega sodobnega zgodovinarstva, kajti le s čim popolnejšim zbranim materialom bomo mogli vsestransko osvetliti in dokumentirati to veliko razdobje.

Kakor nam razpis slovenskega sveta za prosveto in kulturo na eni strani kaže, kako je treba gledati na domačo, krajevno zgodovino, nam po drugi strani simpatično nakazuje možnost mobilizacije širšega sloja ljudi za konkretno-kulturnoprosvetne naloge. Takih nalog ne manjka v nobenem kraju, v nobenem mestu. Njihovo reševanje je dostikrat prepuščeno naključju. Če pa znamo ljudi zainteresirati za konkretno delo, gotovo ne bodo izostali uspehi.

Končno nam omenjeni razpis govori še o nečem: da bi bilo namreč potrebno doseči neko enotnost in povezanost znanstvenih in kulturnih ustanov s terenom. Iz Slovenjegrada izhaja pobuda, ki zadeva sicer en okraj in konkretno narodnoosvobodilno vojno. Vendar je ta pobuda dejansko mnogo širša, oziroma, opominja nas, da bi morali najti stalno obliko vključevanja vse javnosti v reševanje konkretnih problemov. To povezanost terena in javnega življenja je treba dalje razvijati v vseh oblikah, razbijati vsakovrstno izoliranost in krepiiti enotnost našega javnega življenja. V tem smislu nam je lahko razpis iz Slovenjegrada koristna spodbuda.

IZ
Z
A
K
L
A
D
N
I
C
E
U
M
E
T
N
I
S
T
V
I

JOSIP TOMINC: MATI Z OTROKOM

Iz velikega skupinskega portreta, predstavljaajočega družino nekoga nepoznanega tržaškega zdravnika, objavljamo kot izrez doprsno podobo matere in male hčerke. Že na tem detajlu je lahko videti veliko znanje in dober okus tega slovečega tržaškega portretista. J. Tominc je bil sicer slovenskega rodu, doma iz Gorice; ker se je poženil z Italijanko v Rimu in živel dolga desetletja v Trstu, se je z družino vred odtujil svojem rodu. Njegov sin, prav dober slikar, se je že popolnoma čutil Italijana, enako tudi vnuk Josipa Tomince, prav tako tudi na tujem zelo cenjen umetnik.

MATEJ BOR

Ljubljanski portreti

Poznam moža, ki rad navzgor se
[klanja,
navzdol pa laja. Vendar ta gospod,
čeprav je umen, nima dosti znanja,
še to ugiba, kdaj je zgor, kdaj
[spôd.

Zabit ko noč? Pardon.
To je za noč žalitev:
lahko jo razsvetlite,
a njega? Vse zastoj.

Da silna ko zavist
je njega moč, bi vam
antêl slednji list,
ki ga ni spisal sam.

MONARHIJA

Iz sobe v sobo tava v žalni halji
po galerijah časa, a njen mik
je tak zbledel, da zdaj že sami
[kralji
ji kličejo s sten : Vise la
[République!

IVAN NAPOTNIK:
BOJ ZA SRCE

V skoraj neskončni galeriji lesenih sobic, ki jih je izdelal šostanski rojak, kipar Ivan Napotnik, so gotovo najljubše prizori iz otroškega življenja. Dvojico takih majhnih, debelušnih otročičev, ki se borita za veliko srce iz leca, kaže naša reprodukcija. Kipec je izrezljan iz plemenitega lesa in prikazuje vso šegavost in prisrčnost, ki jo avtor zna vdahniti svojim lesenim pritiklavim junakom.

ske Koroške. Končno razpisuje Svet za prosveto in kulturo v Slovenj Gradcu po eno nagrado za 10 tisoč in 5 tisoč dinarjev ter pet nagrad po 1000 dinarjev za najboljše zbiratelje vsestranskega gradiva, predmetov iz narodnoosvobodilne vojne, spominov, življenjepisov in kronik, ki jih bodo prispevali v zbirko muzeja narodne osvoboditve Slovenj Gradec do konca leta 1955; pri tem lahko sodelujejo tudi gimnazije, osnovne šole, pionirski odredi, odbori Zveze borcev in vsak posameznik.

Razpis, ki v svojem jedru presega okvir slavnostne obletnice, in seveda noče posegati v raziskovalno delo naših znanstvenih ustanov, pa zahteva, da opozorimo nanj kot na dejanje, ki kaže izrazit smisel krajevnih činitelev za kulturno in znanstveno delo. Pozdravljamo ga kot koristno spodbudo, ki bi zaživila posnemovalce tudi v drugih okrajih naše domovine. Vsi se za-

NEKAJ NOVOSTI
Narodne in univerzitetne knjižnice

- DECUGIS & REYMOND: Le décor de théâtre en France. Paris 1953. (F 8/1954)
- DERZAVIN N. S.: Die Slaven im Altertum. Weimar 1948. (115 197 - 1)
- ENSOR R. C. K.: Kurzgefasstes Geschicht des Weltkrieges 1919 bis 1945. Zürich & New York (1946). (121 515)
- GALLIS A. & S. Komadlnič: Jugoslavien. Norge. Jugoslavien - Norge. En bibliografi. Oslo 1953. (B 119 417)
- GAULLE CH. DE: Mémoires de France. T. I. Paris 1954. (F 31/1955)
- HANTSCH H.: Die Nationalitätstheorie im alten Österreich. Wien (1952). (132 151 - 1)
- HAUPT L. & J. E. SCHMALER: Volkslieder der Serben in der Ober- und Nieder-Lautzitz. Berlin 1953. (II 129 253 - 3)
- HULZING J.: ERASMUS. Deutsch von W. Kaegi. (4. Aufl.) Basel (1951). (121 976)
- JASPERS K.: Einführung in die Philosophie. (12. Radioverträge. 21-29. Teil) Zürich (1953) (111 89)
- KLÄGGES D.: Geschichte als nationalpolitische Erziehung. 6. Aufl. Frankfurt a. Main 1948. (132 229)
- LEAUF A. P.: Journal littéraire. T. I. Paris 1954. (F 35/1955)
- LEMERT E. M.: Social Pathology. A Systematic Approach to the Theory of Sociopathic Behavior. New York (1951). (132 171)

1945 Srečanja z umetniki-partizani 1955

MATEJ BOR

»Vse misli 'zvirajo' z ljubezni ene...«

»Se malo prisluhni! Mar ni zabaven možak? Naj ti preberem še njegovo meditacijo o časti:

Kaj je čast? Beseda. In kaj je ta beseda čast? Zrak. Čeden račun! — Kdo jo ima? Ta, ki je v sredo umrl. Ali jo čuti? Ne. Ali jo sliši? Ne. Se pravi, da je nedojemljiva? Seveda, zanj, ki je mrtev. Pa z živimi — ali ne živi? Ne. Zakaj? Obrekovanje tega ne trpi. — Zato mi je ni prav nič mar. Čast je samo ščit, ki ga nosijo za tvojim pogrebom. Tako se konča moj katekizem...

»In kdo je ta duhoviti domljivec?«

Hipec molka.

»To je ubogi Falstaff! Falstaff iz Henrika IV. Tisti volumni, debeli Falstaff, ki zabava ves svet že skoraj štiri sto let!«

»In ki bo zabaval tudi nas — v tojem preodu?«

»Kranjcem ga baje ne privoščimo. Nekdo je celo rekel, da je dolgočasen...«

Sobesednik je pikro in hudo-mišno nadaljeval:

»...Verjetno bo kdo v kakem volumnem eseu obrazložil, v čem je dolgočasje. In vendar je vklesan v enega izmed štirih stebrov, ki obdajajo Shakespearov spomenik v Stratfordu. Nesrečni pijanec, lažnivec, strahopetnež, požeruh, ki mu pa vendar moraš vse odpustiti zaradi njegove nenavadne duhovitosti. Skratka: genialna vreča masti. Baročni odpor zoper fevdalne pojme o časti. Prispodoba kritizma, ki spremlja vse podvige junakov!«

»Doom?«

»Ne gre za doom, je premišljeno odvrnil, »temveč za Falstaffovo vitalnost. Za realistično figuro pozemskega človeka gre, za skepso, ki se oglašna grotesken način, za kritiko prizdigjenega heroizma. Za Falstaffa, ki se bo v taki ali drugačni obliki pojavil morda tudi v kakšnem našem vojnem tekstu. Saj je pravi prototip za Zaglobe in podobne junake, ki ga pa ne dosegaajo. Je rabelaj-sovska figura.«

Razgovor je postal aktualen. Zazdelo se mi je, da se s kratkimi besedami ne da definirati tistega, kar je hotel povedati sobesednik. Pričarati in oživiti je treba njegovo človeško pojavo — pojavo pesnika belih revolucijjskih dni in skušati doumeti njegovo sedanjo malce hudo-mišno, rahlo satirično, a vedno človeško, umetniško naravo.

In razgovor sem najprej zaključil v preteklost...

»V tistem času, je dejal, »se je odrazil patos osvobodilnega boja, patos, ki je bil v nas oseh...«

Nato je v kratkih stakih pričaral nenavadno sliko.

»...Zima 1941. Gozd. Dolfova čela pod Turjakom. Bunker. V njem borci na ležiščih. V sredi ognju. Ob njem jaz. Berem prve pesmi. Poslušam, kako jih sprejemajo. Pesmi iz zbirke »Preiharimo viharje«. Poslušajo in

strme v ogenj. Tišina. Snežna tišina. Končam. Se vedno zamaknjeni v daljavo. Dolve, moj dobri prijatelj, ima zastrte oči. Bil je izreden talent. Se mlad je napisal roman. Popisoval je bedo v ljubljanskem predmestju. Verjel sem vanj in v njegov talent. On pa z mojega. Molčali smo. V oseh nas je bil dih velikih dni, pogumnih dejanj. In tedaj sem razumel, da so jih pesmi osvojile. Streljali smo se in opazili, da je plamen obiloznač moj rokah in da je blago že na pol zoglenelo.

Cez nekaj dni je padel Dolve. Prirohek so mi verzi:

Le bori šume v mesečino,
tovariši šli so naprej, v napad,
tu našel si zadnjo globino, moj
[brat...«

Ustnice so še ohranile besede, ki so ko okamenel vrelc obtičale v grlu. Lirični zven je še blago plaval po sobi, v očeh pa se je vkresalo — kot iluminacija misli —, gubice so nabrale čelo, trenutni preblik in že so ustnice vprašale:

»Zveni patetično?«

Tak skuštran, onegav je tudi moj kurirček. In take so tudi podobe mojih ljudi. Vsaj skušam jih ustvariti take: dimenzionirane v oseh njihovi čustveni in miselni razsežnosti. Postajljene v sedanji čas. Včasih pa tudi ne. Toda to je vseeno. V njih se vendarle oglašajo človek naših dni, n. pr. v »Belih vodah!«. Tudi komedija v verzih, satira zoper beg od stvarnosti, »vesolje v akvariju« se dogaja v naših dneh, vendar ne pri nas, temveč v Londonu. Kdo bi mogel trditi, da nimajo n. pr. verzij:

Zakaj ne bit, kar si, ni lahka
[stvar,
saj moraš bit iz hipa v hip
[slepar,
in če si slab slepar, pa moraš bit
po sili kenguruj, čeprav si kit,
te to upeha, da si zbit in tu
sam sebi kakor kitu kenguruj...

svojega pomena tudi v naših moralnih relacijah.

»Kakor vidim, uporabljaš kratke infinitive.«

»Misliš, da je to takšen greh zoper današnji jezikovni okus? Prvič vsi govorimo v kratkih infinitivih, drugič jih govorijo v konverzacijskih dramah tudi že na odru, tretjič pa je tako pisal Prešeren. Moderna vokalna redukcija je nekaj, kar je globoko povezano z duhom dobe, v kateri živimo. Živimo namreč hitreje, zato tudi govorimo tako. Konec koncev pa moderne redukcije ookalno tudi v knjižnem jeziku ne bo mogoče dolgo zadržati, ker bi se sicer przel med njim in živo govorico še bolj povečala, kakor se je že.«

»In kaj mislijo o tem drugi pesniki?«

»Dosti jih misli podobno kot jaz, saj se tudi oni srečujejo z istimi problemi. Večja težava je z jezikoslovci, vendar sem prepričan, da bodo tudi oni sčasoma odstopili od svojega, naj mi oprostite, malce spečanega in konservativnega stališča.«

»Slišal sem, da izidejo pri Mladinski knjigi tvoje basni. Mi lahko katero povesi?«

»No, to, ki je kratka:

Luža je dejala: »Krava, jaz pa sonce sem vlovila.
Pa je prišla tista krava
in jo s soncem vred popila.«

»Čemu si se lotil pisanja basni? Komu so namenjene?«

»Namenjene so otrokom, pisane pa tako, da bodo zanimive tudi za odrasle. Čeprav so basni predosem razumska stvar, so, vsaj meni, nastajale iz razpoloženja, ritma.«

»Iz podzavesti?«

»Če imaš podzavest za tisti del človeškega duha, ki se manifestira le včasih pod izrednimi psihološkimi okolnostmi, med katere moram po lastni izkušnji šteti tudi tisto, čemur pravimo navdih. Mislim, da je navdih ključ, ki odpira zavesti najgloblje predele človeške osebnosti. Kjar tega ključa ni, tudi ni prave umetnosti.«

»Ali ne trde tudi tako imenovani »logiki«, da jemljejo svoje prispodobne iz podzavesti?«

»Seveda, toda po mojem je tisto, čemur pravimo podzavest, logično. Konec koncev smo v svoji podzavesti pametnejši, kakor v zavesti, saj si ta podzavest zapomni več kakor naša zavest, zato tudi več »oe«, da se tako izrazim.«

»Cujem, da pišeš nov scenarij, ki bo zabavna komedija iz Ljubljane, rahla satira. Torej je vendarle nekakšen skok od zbirke »Preiharimo viharje«, od tega hustskega duha — pa do družbene satire, ki se pojavlja v nekaterih tvojih delih?«

»Nobeneha skoka. Pred vojno sem pisal kritike o istem duhu, kakor sem med vojno pisal pesmi, in če danes pišem dela z rahlo družbeno satiro, kakor praviš, jih inspirira isti duh, ki je inspiriral »Preiharimo viharje.«

»Ali ne pogrešaš tega duha o delih nekaterih naših pisateljev?«

»Če bi rekel, da ga pogrešam, bi rekli, da hvalim sebe in grajam druge.«

»In kritika? Mislim predosem na njeno formo?«

»Zdi se mi, da je vprašanje zelo primerno. Vsi pomembni kritiki, kar jih pozna zgodovina, so o umetnosti govorili v njenem lastnem jeziku. Zadnje čase pa si je kritika izposodila govorico pri suhoparni abstraktnosti filozofije. Po mojem je naloga kritika ne le, da sodi, marveč da tudi pričara pred bralca specifični duh dela, njegovo atmosfero. In tega v suhoparni govorici filozofije ne more storiti. Za to je potrebna že intuitivna prispodoba, zelo podobna umetniški prispodobi.«

»Kaj pa je njena osnovna slabost?«

»Vtis imam, da večkrat tudi takrat, kadar hvali, obrekuje. Osnovno, kar ji manjka, je zavzetost za lepoto, čeravno o njej največ govori. Mogoče od tod nezprizadetost, ki jo razodeva njen hladen ton. Naj mi tudi ne zamermi, vendar imam občutek, da del kritike za ideologijo, katero formalno priznava, samo krije svoj blede obraz.«

»Torej problem dveh resnic?«

»Mogoče: ena za kuhinjo, druga za javnost. Dokler ta neiskrenost ne bo premagana, dotlej kritike ne bomo imeli, ker je neiskrena kritika prav tako malo vredna kot neiskrena umetnost.«

»Osnovno je torej, neiskrenost?«

»In klikarstvo. Pa tudi strahopetnost. Ko je nekoč mlad poet zagrozil nekemu mlademu kritiku, da ga bo »razkrinkal«, če ga bo »zdelal«, je oni bral spremljenil svoje »stališče« in zapel »hozana.«

»Torej snov za epigram?«

»Za komedijo.«

FRANCE VREG

»Priznam: toplo, človeško, sem dejal. In vendar se mi zdi, da je v tojem sedanjem delu nekak rahel odmik od duha zbirke »Preiharimo?«

»Ne bi dejal. Svoje »Kurirja« sem si zamislil kot šibkega dečka, ki prerašča v junaka. Pogled Dolfeta! Dal mi je noo navdih za zbirko »Preiharimo viharje«. Nanj sem mislil, ko sem v pesmi »Pismo materi« položil sinu v usta tele verze:

»Življenje obrusti me ko nož,
kdor ga ne prime prav,
zakrnavi. Vendar, nikar se me
[ne boj,
saj sem še vedno skuštran,
[onegav
in ves, ves toj.

Samo Kolar: Mlada pianistka (Dika Rancigajeva)

Knjige in revije

JANEZ TRDINA, ZBRAN ODELO, sedma knjiga. V tem zvezku je objavljen drugi del Bajk in povesi o Gorjančih ter dve krajsji povesi. Dva ljubeli in Vinska modrost. Knjigo je uredil in jo opremil z opombami Janez Logar.

BESEDA, revija za književnost in kulturo, št. 1. Iz vsebine: Pesmi objavljajo Branko Hofman, Ciril Zlobec, Dane Zajc, Whitman v prevodu Janeza Menarja in Petra Levca; originalno slovensko prozo zastopa Dominik Smole, v prevodu pa prinaša številka kitajsko novelo neznanega avtorja. Kritiko zastopajo: Herbert Glik, Mirko Zupančič, Janez Menart, Mihačič Prosenec, Vasja Predan in Lojze Smacek.

KNJIGA 55, št. 5. Navitela: Bevk: Krnjica o Tita, Petranka-Gradnik: Soneti in kancene, Upton Sinclair: Petrolej, Dragotin Cvetko: Davorin Jenko. — Razen tega prinaša vrsto krajsih poročil, esejev in informacij.

ZVUK, jugoslovanska muzička revija, št. 1.

PEDAGOŠKI ZBORNIK, izdala Zveza pedagoških društev Slovenije. Vsebina: Lojze Ude: Zgodovina slovenskega pouka na koroških ljudskih šolah, Jože Košar: O umetniški jezgri, Dr. Iva Segula: »Nič ne bodite jezni, saj bom umrl«, Gustav Silhi: O pouku domoznanstva.

OBVESTILO

POSVETOVANJE O KOORDINACIJI RAZVOJA NAFTNE IN MOTORNE INDUSTRIJE

bo na Reki 26. in 27. maja 1955.

Udeleženci naj se prijavijo pisмено ali telefonično na naslov: Društvo mašinskih in elektrotehniških inženirja i tehničara NR Srbije, Beograd, Kneza Miloša br. 7-II. — Tel. 26-611.

Pravčasno prijavljenim udeležencem (do 20. maja) bomo poslali tiskana poročila. 465

KAKŠNO JE ZDRAVSTVENO STANJE ŽENSK V NAŠI DRŽAVI

V okviru zdravstvene zaščite matere in otroka, ki ji posvečamo v naši državi veliko pozornost, smo dobili v povojni zdravstveni službi nove ustanove ter povečali število in zmogljivost že prej delujočih, v katerih smo spoznali najpogostejša obolenja žensk. V celotnem številu boleznih odpade na ta obolenja precejšen odstotek. Ker gre v večini primerov za ženske v zrelih letih, na višku njihovih generativnih sposobnosti in ustvarjalne moči, je to zelo važno ne le zaradi zdravstvenega stanja polovice prebivalcev, marveč tudi glede socialnih in gospodarskih učinkov.

Približno v 340 dispanzerjih za ženske in v posvetovalnicah za noseče ženske (to število se iz leta v leto neznatno spreminja) opravijo zdravniki letno kakih 350.000 pregledov, raznih ginekoloških primerov je približno 160 tisoč, pregledov nosečih žensk 165.000, več tisoč pa pregledajo zdravniki zdravih žensk brez bolezenskih sprememb in brez nosečnosti.

Od celotnega števila ginekoloških obolenj je odpadla dobra tretjina na vnetje ženskih spolovila (nad 60.000). Na drugem mestu so razne neradne krvavitve, dalje nepravilnosti menstruacije in sterilnosti (neplodnosti) žensk (kakih 9000 primerov). Na srčno je nevarnih obolenj z veliko umrljivostjo malo. Tako n. pr. skozi te ustanove letno kakih pet tisoč žensk z novotvorbami (tumor), kakor sta rak in sarkom.

Ceprav pa je videti to število v primerjavi s številom drugih obolenj neznatno, mu moramo glede na še neraziskane možnosti popolnega ozdravljenja posvetiti pozornost zlasti še, ker s tem še ni zajeto celotno število za rakom obolelih žensk v naši državi.

Takole lahko popravimo deklici premajhno obleko

Strokovnjaki računajo, da oboli za rakom na raznih delih spolovila letno povprečno 2500 do 3000 žensk. Z novejšimi metodami zgodnje ugotovitve tega obolenja čedalje bolj narašča upanje na popolno ozdravljenje ali vsaj na znatno podaljšanje življenja za rakom obolelih žensk.

Med obolenji, ki se pojavijo med nosečnostjo, so na prvem mestu splavi, dalje vnetje dojk, toksemija (samozastrupljenje med nosečnostjo), nepravilno ležeča posteljica (placenta previa), infekcija med nosečnostjo, porodom in po njem, oploditev izven maternice itd. Razen teh primerov, s katerimi so imele opraviti ambulantne ustanove, je bilo na daljšem ali krajšem zdravljenju v ginekoloških oddelkih bolnišnic letno kakih 43.000 žensk z različnimi obolenji na spolovilih. Tudi tu so vnetja ženskih spolovila na prvem mestu. Razen tega imamo v naši državi letno kakih 35.000 splavov, torej približno samo 10.000 manj, kakor vseh ostalih ginekoloških obolenj v bolnišnicah. To je pa približno samo šestina vseh splavov pri nas, kar pomeni, da jih opravijo noseče ženske večinoma

brez strokovne pomoči. Zato so tudi posledice številnejše in nevarnejše.

Približno pri 120.000 porodih, kolikor jih je bilo v naših bolnišnicah in izvenbolniških, t. j. majhnih vaških porodnišnicah, je videti, da je bila večina komplikacij v zvezi s porodom posledica krvavitve, dalje nepravilnih porodnih krčev, vnetja dojk, infekcije pri porodu itd. Vidimo torej, da se zateka na sto tisoč žensk v ambulantne in bolniške ustanove. Toda to je šele del bolnih žensk in komaj četrtina vseh porodov v naši državi.

Velika večina teh obolenj nastane kot posledica splava ter nezadostne kontrole in pomanjkljivega higienskega načina življenja med nosečnostjo, nestrokovne pomoči ob porodu ali porodov brez pomoči, nehijskega načina in pomanjkljive higijene po porodu. Z naraščanjem števila splavov narašča tudi število glavnih ginekoloških obolenj. Zelo pogosto ima lažje obolenje dolgotrajne in hude posledice ali pa se iz enega obolenja razvije drugo.

Tako n. pr. ostane po vnetju ženskih spolovila (ki jih je največ) začasna ali trajna neplodnost, motnje v mesečni čišči, oploditev izven maternice itd. Razen tega vsako teh obolenj zmanjša delovno sposobnost ženske in zahteva večših tudi dolgotrajno in drago zdravljenje. Na tisoč žensk se mora vsako leto dolgo zdraviti

in potrebnj so neprijetni kirurški posegi, da spet lahko zanosi. Posledice krvavitve, ki so po številu na drugem mestu kot hude anemije (slabokrvnost) tudi negativno vplivajo na splošno zdravstveno stanje žensk.

Za zboljšanje in ohranitev zdravja na splošno, torej tudi zdravja žensk, so potrebni razen pravočasnega in vztrajnega zdravljenja preventivni ukrepi velikega obsega, da preprečimo vzroke obolenja. Zdravstvena izobrazba in dviganje zavesti o potrebi po higijenskem načinu življenja, utrjevanje in nega telesa, poznavanje naravnih sprememb v ženskem organizmu, izogibanje telesnim in duševnim pretresom v času fiziološkega procesa, ki zmanjšuje splošno odpornost telesa proti boleznim, kakor so menstruacija, nosečnost, splav in prvi tedni po porodu, zlasti pa zmanjšanje števila splavov kot eden izmed glavnih vzrokov mnogih motenj v ženskem telesu, vse to bo več pripomoglo k dobremu zdravstvenemu stanju, kakor zdravljenje že nastalega obolenja. Kot preventivni ukrep proti novotvorbam priporočajo zdravniki ženskam po 40. letu starosti občasne kontrole zdravja, zlasti tistim, ki so imele v družini primere raka. Zdej poznamo že dokaj zanesljiva sredstva, s katerimi lahko ugotovimo takšno obolenje že mnogo prej, preden se pokažejo vidnejši znaki.

Dr. A. M.

Perica ob Vlahinji v Beli krajini

Pot k boljšemu spoznavanju in razumevanju dojenčka

I. OTROSKI JOK

Razumeti otroka v prvih tednih in mesecih po rojstvu ni lahko in zdi se mi, da je to nekaj najtežjega za mlade matere. Zato je prav, da spoznamo nekaj osnov iz psihologije dojenčka.

Večina mladih mater dobro ve, kako je treba otroka nahraniti, okopati, poviti in obleči. Toda drage mamice, to še ni dovolj, saj s tem smo zadostili le otrokovim biološkim potrebam. Res je, da novorojenček prespi skoraj tričetrt dneva, v ostalem času pa ga mati nahrani, poije, nato dojenček joka, ali pa se igra — seveda po svoje. Vendar samo to ni dovolj. Starši bi se morali razen tega tudi zanimati za razvijajočo otrokovo duševnost ter jo polagoma spoznavati. S tem bi tudi bolj načrtno vplivali na otrokovo osebnost. Le če dobro poznamo njegovo duševnost, lahko pravilno skrbimo za njegov zdrav razvoj. In prav zaradi tega sem se odločila napisati teh nekaj vrstic mladim in bodočim materam.

V prvih 4 mesecih zavzema jok v ponašanju dojenčka vidno mesto. Toda na dojenčkovo ponašanje, zlasti na jok, ne sme mati gledati kot na nekaj brez-

Danes bi predosem spregovorili o otrokovem joku, v naslednjih sestankih pa o spanju, mokrenju in igri dojenčka.

KAJ JE PRAVZAPRAV DOJENČKOV JOK?

Lahko trdimo, da je kričanje in jok pravzaprav dojenčkov govor. Naloga matere pa je, da ta jok razume in prav po načinu joka spozna želje in potrebe otroka. Le prislunite dobro in videli boste, da vaš malček joče drugače, če je lačen, moker, ali pa, če je bolan.

Pogostost in trajanje kričanja pri zdravem otroku nekaj tednov po rojstvu pojenja. V prvih 8 tednih kričijo skoraj vsi otroci, če so lačni. To je zelo močno kričanje, katero počasi izgubi na svoji intenzivnosti po 2 mesecih.

V prvih šestih tednih kriči oz. joče dojenček, če so pleničke mokre ali umazane. Dobro je znano materam, da iz istega vzroka kriči otrok tudi v spanju, ne da bi se prebudil. Po 6 tednih opazimo, da otrok le redko zajoče zaradi mokrih pleničk. Njemu je nekako oseceno. Nekateri zdravniki, med njimi tudi priznani ameriški otroški zdravnik in psiholog dr. Gesell, menijo, da ta otrokova brezbriznost za mokrenje traja približno do enega in četrt leta.

S 4 tedni nastopi pri otroku neka nova oblika joka. Če dobro opazujemo dojenčka v tem obdobju, vidimo, da bo zajokal tudi pred spanjem. Napačno je, kot mislijo mnoge matere, da je otrok zajokal zato, ker je lačen. In kaj store v tem primeru? Otroka nahranimo — in namesto pomirjenja dosežemo obratno. Jok pred spanjem pri zdravem otroku je samo nek simptom razvijajoče se sposobnosti, ki jo imenujemo budnost. Otrok je že na višji stopnji svojega razvoja. To jokanje smemo imenovati »budnostni krič«, ki nastopa pred popoldanskim in večernim spanjem.

Okoli 10—12 tedna le redko opazimo ta krič pri otroku. Otrok je ponovno dosegel neko višjo stopnjo v svojem razvoju. Čim starejši postaja dojenček, tem bolj dobiva njegovo kričanje, kot

to nekateri psihologi imenujejo, obliko »psihične lakote«. Dojenček v tem obdobju že zaznava razne svetlobe, tone, šume, glasbo itd., opazuje celo razna gibanja. Znano nam je, da se pričena v 4 mesecu že z raznimi predmeti igra. Vse svoje želje in interese dojenček čisto izrazi s kričanjem. Zato bi svetovala mladim materam, naj ne reagirajo preveč na takšno obliko kričanja. S tem, da mu nudimo prsi ali ga previjemo, ga samo razdražimo. Skušajmo le ugotoviti, kaj je otroka vznemirilo ali mu vzbudilo interes. Omenila sem že, da nastopi tako kričanje pred spanjem. Morda ga moti tuč, radio, ali preglasen govor. Zato ga s hrano ali poplujanjem še bolj vzmirimo.

Čim starejši pa postaja dojenček, manj pogosto reagira na zunanje dražljaje z jokom. Tudi to je znak, da se iz dneva v dan bolj razvija in oblikuje. Svoje potrebe izraža že z raznimi gibmi in mimiko. Seveda vsak otrok po svoje, zato bi tu težko podala nekaj značilnih primerov.

Vsaka mati mora vedeti, da zdrav otrok že s 16 tedni pokaže neko svojstveno ponašanje, če nekaj želi ali če je lačen. Ni nujno, kot to misli večina mater, da otrok ose to izrazi s kričanjem ali jokom. Duševno in telesno zdrav dojenček bo v 5 mesecu znal izraziti želje tudi drugače. Naloga matere je, da otroka opazuje in počasi spozna. Napačno je misliti, kot sem že poudarila, da je vsak jok le izraz biološke potrebe.

Mislim, da je iz kratkega sestanka razvidno, da je jok in kričanje zdravega otroka čisto izraz za novo doživetje in občutenje. Slavica Toličič-Pogačnik

Neprijetnosti s Salkovim cepivom

Ameriška zdravstvena služba je objavila, da je naraslo število otrok, obolelih po cepljenju s Salkovim cepivom, na 67. Pet jih je umrlo, 62 od 67 pa jih je delno ohromelo. V 55 primerih izvira cepivo iz tovarne Cutter v Kaliforniji. Deset otrok so cepili s cepivom iz neke tovarne v Indianopolisu, dva pa s cepivom iz tovarne v Pennsylvaniji. Dozljaj v ZDA cepili s Salkovim cepivom že pet milijonov otrok.

V ameriških farmacevtskih tovarnah Park in Davis pa so izdelali novo cepivo, ki je boljše od Salkovega. Novo cepivo se širi po krvi počasneje, kar zboljša njegovo učinkovitost in podaljša imunost.

Špinačne palačinke

Specemo palačinke, računamo dve za eno osebo. Posebej pripravimo gosto špinado, ki jo zalijemo samo z mlekom. Jo osolimo in popopravimo. Z njo osolimo in popopravimo. Z njo namazemo palačinke in jih zavajamo v moki, raztepenem jajcu in jih ocvremo na vroči masti. Če želimo, da bo jed še bolj izdatna, puvajamo palačinke še v drobtinah. K palačinkam serviramo solato.

Letos je črtasto blago zelo moderno in za poletne obleke tudi prav primerno. Evo preprosta obleka za poletje

Sejmo več redkvice

Kadar govorimo o redkvici, mislimo samo na hitro razvijajočo se mesečno redkvico, medtem ko redkev potrebuje več časa, da dozori. Redkvica je sicer kot hranilno zelo rejdnega pomena, deluje pa zelo ugodno na človeško prebavo in tako posredno omogoča boljše izkoriščanje ostalih hranil. Cenjena je zlasti zaradi hitrega razvoja, saj traja razvoj od izkahlitve do uporabne zrelosti komaj 3—5 tednov. Glede tega prekaša vse zelenjadnice razen solate berivke. Redkvica uspeva samo v dobri vrtni zemlji, ki je že dolgo dobro kultivirana. V pustih kamenitih in pregnojnih tleh, ki so morda izpostavljeni še vetru in suši, vzgojimo redkvice kakršne kaže skica (dolge, puble, pretegnjene in razpokane). Pa ne samo v takšnih, ampak tudi v globokih tleh, ki so za ostale vrtnine odlična, ne moremo vzgojiti lepo oblikovanih in sončnih redkvic, ako zgornja 10 cm debela plast zemlje ni rahla in bogata na hranilnih snoveh. Z velikim uspehom gojimo redkvice v zaprti (topli) gredi, ki jo ogrevamo z gnojem. Ne smejo pa priti redkvice na svež znoj, ker postanejo votle in praznega okusa. Zaprte grede so velikega pomena za pridelovanje redkvice zlasti poleti, ko na planem pod vplivom dolgega dne takoj uide v cvet. Poskusite jo enkrat sejati v zaprto gredo in jo po vzkalitvi redno pokrijte s pokrivalom, ki zanesljivo ne propušča nobene svetlobe. Pokriti je treba zvečer, ko se zmrzači in pustiti pokrito vse do 9. ure dopoldan, da preostane rastlinam največ 12. ur svetlobe na dan. V tem primeru so v dobri zemlji redkvice prav tako lepo razvijajo, kakor spomladi in jeseni, sicer pa takoj uidejo v cvet. Glodali moramo, da podaljšamo noč, sicer je pokrivanje brez praktičnega pomena. — Ako nimamo primerne

zemlje za vzgojo redkvic, nasujemo po potrebi n. pr. na 2 m² površine 5—8 cm debelo plast preperelega gnoja ali komposta in ga plitvo podkopljemo. Trud nam odlične redkvice bogato poplačajo.

Ako še nimamo posadili paradiznika in paprike moramo to nemudoma storiti. Paradiznik lahko sadimo med salato in kolerabio, če nismo že, prej posebej določili prostora zanj. Solato ozirajoma kolerabio bomo v nekaj tednih odstranili, paradiznik pa se bo do takrat pošeno zrasel. M. Ozoreve

DNEVNI PROSTORI IN SERIJSKI ELEMENTI POHIŠTVA

Eno izmed značilnih vprašanj ureditve stanovanj je vsekakor oprema dnevnega kottička. Način življenja v stanovanju in navade ljudi so zelo različne. Mnogo ljudi bo opremilo ta prostor po predloženih navadah z okroglo mi-

programi dolgi. To je treba upoštevati tudi, ko opremljamo stanovanje.

Pri nas lahko računamo samo z radioaparatom, in zato je treba domači kottiček opremiti in urediti temu primerno. Po dnevnem delu in kosilu človek rad malo počiva, prebira časnik ali poslušata radioprogram. Zato so industrije pohištva izdelale mnogo udobnih kosov pohištva, zlasti zanimivi so serijski izdelki tvrdk »Knoll« in »Müller« po osnutkih slovečih evropskih in ameriških arhitektov.

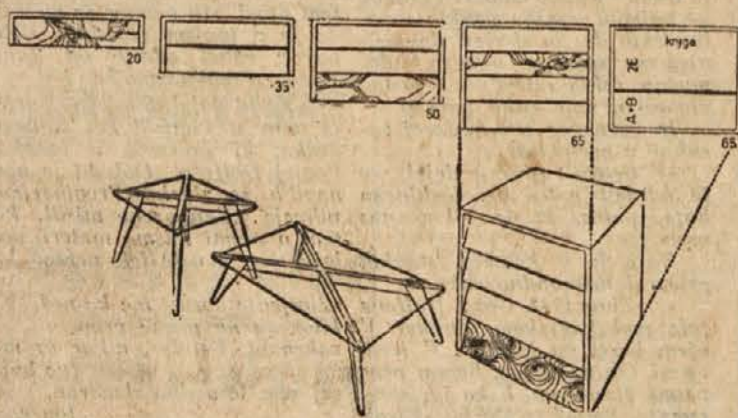
Tu bi kazalo napraviti primer o z oblačnjem, ki se enako ravna po modri, kakor pohištvo. Vzlic svoji smotrnosti serijsko pohištvo (v pravem pomenu besede) in konfekcijska obleka imata skupno to, da je njuna proizvodnja mehanizirana tako, da ročno delo skoraj sploh odpade, zato se zniža tudi cena. Pri nas takšna proizvodnja še ni našla polnega razumevanja kupcev, pri nas še zmeraj naročamo obleke po meri, pohištvo pa po starih mizarskih kalupih.

Domače standardno pohištvo, ki si je pridobilo priznanje na svetu, (mnogo bolj, kakor pri nas) so stoli, Rex, naslonjači arhitekta N. Kralja, (fizdelke tovarne Stol, Kamnik). Njihova konstrukcija, oblika in cena (3000 do 4000 din) očitno kažejo naprednosti industrijsko izdelanega pohištva.

V skicah k temu članku smo hoteli pokazati, kako lahko uredimo dnevni prostor glede na njegovo funkcijo in tipične ele-

mente pohištva. Stoli so »Rex«, čajne in mizice za kottiček, stojala za svetilke, radio, bifeji in elementi z 1, 2, 3 in 4 predalčki ter standardne police so podobne konstrukcije, po svojem namenu pa ustrezajo takšnim tujim standardom. Stojala so tipiziranih višin, zaželeni elementi pa: plošče, police in predali so razvrščeni v njih po višini, ki jo v vsakem posameznem primeru zahteva kupec v skladu z opremo svojega stanovanja. Najvažnejše in bistveno je: vsak kos kupimo posebej, brez obveznosti za to ali ono »garnituro«, in zmeraj ga lahko preuredimo in razporedimo v večstih variantah.

A. H. E. Vasiljevič.

Omare sestavljamo iz posameznih predalov in polic, tipizirane mizice pa so velike 50 x 50 in 50 x 100, visoke pa 35 ali 55 cm. Zraven pa postavimo »Rex« stole

ŠOLSTVO

RAZPIS

I. Uprava tretletne višje šole za medicinske sestre v Ljubljani, Trg revolucije 18, razpisuje vpis v prvi letnik.

Pogoji za sprejem so: 8. razredov gimnazije z maturo ali diplomski izpit srednje strokovne šole, starost do 24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatkinje naj vložijo s 30 dni in 20 dni gotovine za občinsko takso kolkovane prošnje za sprejem do 20. junija 1955 na upravo šole. — Prilože naj s 25 dni kolkovane prošnje: spravevalo o dovršeni nižji srednji šoli, rojstni list, zdravniško spravevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo in oceno službenega starešine, če so bile v službi. Kandidatkinje, ki izpolnjujejo ostale pogoje za sprejem v šolo, naj se zgledajo brez predhodnega obvestila k sprejemnemu izpitu iz slovenščine in računstva, ki bo 1. julija 1955 ob 7 zjutraj v Babiški šoli v Ljubljani. Hkrati bodo zdravniško pregledane. Šola ima internat. Za študijsko podporo naj interese te zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih. Šola ima študentski dom.

Prošnje se kolkujejo s 30 in 20 dni v gotovini za občinsko takso, rešitev se kolkuje s 150 in 75 dni v gotovini za občinsko takso. Priloge morajo biti kolkovane s 25 dni.

II. Uprava višje šole za rentgen-ske pomočnike v Ljubljani, Zaloška cesta 2, Rentgenološki zavod, razpisuje vpis v I. letnik dvoletne šole.

Pogoji za sprejem so: 8. razredov gimnazije z maturo ali diplomski srednje strokovne šole, starost do 24 let, telesno in duševno zdrave. Kandidatkinje naj vložijo kolkovane prošnje na upravo šole do 10. junija 1955. — Prilože naj kolkovane prošnje: maturitetno ali diplomsko spravevalo, zdravniško spravevalo, rojstni list, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju ter izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Šola ima internat. Za študijsko podporo naj kandidati zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega OLO oziroma MLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih.

Prošnje se kolkujejo s 30 dni in 20 dni v gotovini za občinsko takso; rešitev se kolkuje s 150 dni in 75 dni v gotovini za občinsko takso. Priloge morajo biti kolkovane s 25 dni.

III. Uprava šole za farmacevtske pomočnike v Ljubljani, Šubičeva ul. 54, razpisuje vpis v I. razred štiriletne šole.

Pogoji za sprejem so: dovršena nižja gimnazija, starost 15 do 18 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatkinje naj vložijo kolkovane prošnje za sprejem do 15. junija 1955 na upravo šole. Prilože naj kolkovane prošnje: spravevalo o dovršeni nižji gimnaziji, rojstni list, življenjepis, zdravniško spravevalo ter izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in kemije bodo dne 27. junija 1955 ob 8 zjutraj v prostorih šole. Po sprejemnih izpitih bo obvezen zdravniški pregled. Šola ima dijaški dom. Za študijsko podporo naj interese te zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih.

Prošnje se kolkujejo s 30 dni in 20 dni v gotovini za občinsko takso. Priloge morajo biti kolkovane s 25 dinarjev.

IV. Uprava Zobotehnične srednje šole v Ljubljani razpisuje vpis učencev v prvi razred štiriletne šole.

Pogoji za sprejem so: dovršena nižja gimnazija, starost 14 do vključno 16 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kolkovane prošnje za sprejem naj kandidati vložijo osebno ali po pošti do 7. junija. — Prošnji naj prilože zadnje spravevalo, rojstni list, zdravniško spravevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo in oceno službenega starešine, če so bile v službi. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in preizkušnje sposobnosti za stroko bodo 13. 14. in 15. junija 1955 ob 7 zjutraj v prostorih Zobotehnične srednje šole, Ljubičeva 1 (vhod Zaloška cesta 2). Sprejeti bodo kandidati, ki bodo bolje izpolnjevali sprejemne pogoje. Šola ima dijaški dom za omejeno število dijakov.

Za študijsko podporo naj kandidati zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih.

Prošnje se kolkujejo s 30 dni in 20 dni v gotovini za občinsko takso. Priloge morajo biti kolkovane s 25 dinarjev.

V. Uprava šole za babice v Ljubljani, Slaimarjeva 3, razpisuje vpis v I. razred dvoletne šole.

Pogoji za sprejem so: dovršena nižja srednja šola, oziroma osemletka, starost dovršenih 18-24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatkinje naj vložijo s 30 dni in 20 dni gotovine za občinsko takso kolkovane prošnje za sprejem do 20. junija 1955 na upravo šole. — Prilože naj s 25 dni kolkovane prošnje: spravevalo o dovršeni nižji srednji šoli, rojstni list, zdravniško spravevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo in oceno službenega starešine, če so bile v službi. Kandidatkinje, ki izpolnjujejo ostale pogoje za sprejem v šolo, naj se zgledajo brez predhodnega obvestila k sprejemnemu izpitu iz slovenščine in računstva, ki bo 1. julija 1955 ob 7 zjutraj v Babiški šoli v Ljubljani. Hkrati bodo zdravniško pregledane. Šola ima internat. Za študijsko podporo naj interese te zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih.

VI. Uprava šole za otroške negovalke v Ljubljani, Lončarska steza 2, razpisuje vpis v dvoletno šolo.

Pogoji za vpis so: dovršena nižja srednja šola, starost 18-24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatkinje naj vložijo s 30 dni in 20 dni v gotovini za občinsko takso kolkovane prošnje za sprejem do 15. junija 1955 na upravo šole. Prilože naj s 25 dni kolkovane prošnje: spravevalo o dovršeni nižji srednji šoli, rojstni list, zdravniško spravevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo in oceno službenega starešine, če so bile v službi. Kandidatkinje, ki izpolnjujejo ostale pogoje za sprejem v šolo, morajo opraviti sprejemni izpit iz slovenščine in matematike, ki bo dne 27. junija 1955 ob 8 zjutraj v Šoli za otroške negovalke v Ljubljani, Lončarska steza 2. Kandidatkinje bodo hkrati zdravniško pregledane. Šola ima dijaški dom. Za študijsko podporo naj interese te zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih.

VII. Uprava šole za bolničarje v Mariboru, Mariborski trg 5, razpisuje vpis v enoletno šolo.

Pogoji za vpis so: dovršena nižja srednja šola, starost 18-24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit.

Sprejemni izpiti se bodo tudi moški. Kandidatkinje naj vložijo s 30 dni in 20 dni v gotovini za občinsko takso kolkovane prošnje za sprejem do 15. junija 1955. Prilože naj s 25 dni kolkovane prošnje: spravevalo o dovršeni nižji gimnaziji, rojstni list, zdravniško spravevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo in oceno službenega starešine, če so bile v službi.

Sprejemni izpiti iz slovenščine in matematike bodo 27. in 28. junija 1955 ob 8 zjutraj, hkrati bodo kandidati ali kandidatkinje zdravniško pregledani. Šola ima internat.

Za študijsko podporo naj interese te zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov ali večjih podjetjih.

VIII. Uprava šole za bolničarje na Golniku razpisuje vpis v enoletno šolo.

Pogoji za sprejem so: dovršena nižja srednja šola, starost 18-24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatkinje naj vložijo s 30 dni in 20 dni gotovine za občinsko takso kolkovane prošnje za sprejem do 20. junija 1955 na upravo šole za bolničarje pri specialni bolnici za pljučno tuberkulozo na Golniku. Prilože naj s 25 dni kolkovane prošnje: spravevalo o dovršeni nižji srednji šoli, rojstni list, zdravniško spravevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo in oceno službenega starešine, če so bile v službi. Sprejemni izpiti iz slovenščine in matematike bodo dne 28. in 29. junija 1955 ob 8 na Golniku. Po sprejemnem izpitu bo obvezen zdravniški pregled.

Za študijsko podporo naj kandidatinje zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma OLO, oziroma pri upravah zdravstvenih zavodov. Šola ima internat.

Razpis za sprejem v šolo za sanitarne tehničke in v šolo medicinskih sester v Mariboru bo objavljen v dnevnem časopisu naknadno.

V letošnjem školskem letu ne bodo sprejemali v I. letnik naslednje medicinske strokovne šole:

Višja šola za fizioterapevte v Ljubljani,

Šola za medicinske sestre v Celju,

Odslek za laborante pri Šoli za sanitarne tehničke.

UPRAVA METALURŠKO-INDUSTRIJSKE SOLE RAVNE NA KOROŠKEM RAZPISUJE

sprejem učencev v šolskem letu 1955-1956 za izučitev sledečih poklicev:

- a) ročnega oblikovalca-livarja, modelnega mizarja, modelnega ključavnice, orodnega kovača, ključavnice, strugarja in rezalca;
- b) talica Siemens-Martinove peči, talica elektro-peči, kalica, žarilca, valjarja in strojnega kovača.

Pravico do vpisa imajo državljani FLRJ; za poklice pod točko a) stari od 14-17 let, ki so uspešno dokončali tri razrede gimnazije ali 7 razredov osnovne šole ter zadostili splošni šolski obveznosti; za poklice pod točko b) stari od 16-18 let, ki so uspešno dokončali 2 razreda gimnazije ali 6 razredov osnovne šole. — Otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja imajo ob danih pogojih prednost pri sprejemu.

Prijave sprejema uprava šole osebno ali po pošti od 1. jun. do 31. avgusta t. l. Kandidati morajo predložiti upravi šole sledeče listine:

1. Lastnoročno pisano prošnjo (kolkovano s 30 dni) z navedenim točnim naslovom in pošto;
2. zadnje šolsko spravevalo;
3. izpisek iz rojstne matične knjige;
4. zdravniško spravevalo z rentgenskim pregledom pljuč v protituberkuloznem dispanzerju;
5. življenjepis;
6. odjavnico matičnega urada o stalni spremembi bivališča prinesejo učenci, ki bodo stanovali v Domu učencev ob pričetku pouka.

Pouk se začne prve dni septembra. Učenci, ki bodo sprejeti, bodo obveščeni pisмено. Pomanjkljivo opremljene prijave ne bomo upoštevali.

Učna doba traja 3 leta. Pouk bo teoretičen v šoli in praktičen v šolskih delavnicah pod vodstvom strokovnih učiteljev. V času šolanja prejema učenci mesečno nagrado: za poklice pod točko a) od 1500 do 4000 dinarjev in za poklice pod točko b) 2000 do 6000 din. Socialno šibki učenci, ki so marljivo in pokažejo dober uspeh v šoli, lahko zaprosijo za dohodev štipendije Železarno Ravne. Med področniki pripada učencem enosmesečni neplačani dopust, ob sestru pa teženjski plačani odmor. Ostale dni počitnice opravljajo učenci prakso v šolskih delavnicah.

Učenci izven Raven, ki želijo stanovati v Domu učencev, morajo to navesti v prošnji. Dobri učenci imajo stanovanje brezplačno. Trije obrabi hrene z malicami stanuje v »Domu Železarnje« 4000 din mesečno.

V prostem času se učenci udeležujejo v športu, šahu, glasbi itd.

Srednja tehniška usnjarska šola — usnjarski tehnikum v Domžalah sprejema prijave novih dijakov (inj) za šolsko leto 1955/56. — Pogoji: dovršena nižja gimnazija ali osemletka, dokončana industrijska ali vajenška šola sorodne stroke. — Sprejemni izpiti 14. in 15. junija 1955. Na pisemno prijavo (s priloženo znamko) bomo kandidatom poslali poiznanje o šoli, sprejemnem izpitu in osebni v Dijaškem domu. — Ravnateljstvo.

»Kalkulanta« v Ljubljani

RAZPISUJE MESTO **kalkulanta**

Pogoji: 3-letna praksa kot visokokvalificiran delavec v grafični stroki.

Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe s strokovnim opisom je treba poslati na upravo podjetja.

1887

Kolektiv »HOTELA EVROPE« iz Kranja

je prevzel v svoje upravljanje **restavracijo**

»Kranjski Dvor«

Vsako sredo, četrtek, soboto in nedeljo godba s plesom **VABLJENI!**

K 162

Antiperonosopna služba

Poročilo z dne 21. maja 1955

Dne 20. maja so se srodne dneve temperature gibale v splošnem med 9 in 12 stopinj C; razen Primorske, kjer so nekako višje med 12 in 14 stopinj C. Padavin na Primorskem in Dolenjskem ni bilo, na Stajerskem pa je padlo od 5 do 10 mm. Najnižjo minimalno temperaturo je zabeležil zopet Mokronog 0,3 stopinj C.

Napoved: Zaradi nizkih temperatur je slanejo o izbruhu peronosopre na Primorskem neizpremenjeno. Za ostale kraje Slovenije še ni nevarnosti. Vinogradnike opozarjamo na skrbno škropljenje. Vinsko trto je treba poskopiti tako, da se prvenstveno poskopijo spodnje strani lista, ker se okužba izvši edino na spodnji strani lista. Pri nevarnostem škropljenje se izbruh peronosopre kljub temu izvši, istočasno pa gredo v izgubo tudi materialni stroški.

KMETIJSKI INSTITUT
Uprava hidrometeorološke službe

Srce in ožilje (krvni pritisk, sklerozo, trombozo), ledvice (vnetja, kamne, pesek), notranje žile (protin, basedov), žilve (nev-rastenijo, nerovno, nevrilije) zdravi uspešno **RADENSKO ZDRAVILISCE, SLATINA RADENCI**. — Odprto od 1. maja dalje. V predsezoni znižane cene. Zahtevajte prospekta! Zdravje je prvi!

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za nedeljo, 22. maja

Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00 in 22.00.

6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes od 6.30-6.35 Pregled tiska - 7.15-7.30 Reklame - 7.30-7.35 Radijski koledar in prireditve dneva - 8.00 O športu in športnikih: Letošnji partizanski izlet - 8.15 Domače pesmi za prijatelje nedeljsko jutro - 9.00 Otroška predstava: Ostržek I. del (Radijska igra Nika Kureta po Lorenzinijevih povesti) - 10.00 Družinski pogovori: Helena Puhar: Trije rodovi pod eno streho - 10.10 Dopoldanski simfonični koncert - 11.00 Oddaja za Beneške Slovence - 11.20 Opoldanski spored lahke glasbe - 12.00 Pogovor s poslušalci - 12.10 Venček slovenskih narodnih pesni - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Pol ure za našo vas - 13.30 Zeleni ste - poslušajte! - 15.15 Zabavne melodije igra kvartet Jure Robežnik - 15.30 »Po naši lepi deželi« Branko Popović: Nad Boko Kotorsko (popojev iz črnogorskega Primorja) - 16.00 Zaplešite z nami - 16.30 Zgodba za nedeljsko popoldne - K. Kovič: Poet (satirična poema) - 16.45 »Pod vaško lipo« pian spored domačih pesmi in napevov v izvedbi ansamblov, zborov in solistov - 17.30 Radijska igra - Dušan Radović: »Ladija« »Mšečkanje« - 18.15 Promenadni koncert - 19.00 Radijski dnevnik - 19.20 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 20.00 60 minut razvedrila iz Radia Zagreb III. oddaja - 21.00 Kulturni pregled - 21.15 Večerni operni koncert - 22.15-23.00 Nočni komorni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na vaju 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

KINO »UNION«

Marokanski film

»OTHELLO«

Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Orson Wells in Susanne Cloutier. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»Šampion«

Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. — V glavni vlogi Kirk Douglas. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »KOMUNA«: Francoski film: »Vrag v telesu«. Brez tednika. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21.30. V glavni vlogi Gerard Philippe. Ob 10 matineja istega filma. — Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »SOCA«: Marokanski film: »Othello«. Tednik. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Angleški film: »Ugrabitelj«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat!

JESENICE: »RADIO«: Ameriški film: »Julij Cezar«. Predstave ob 15, 18 in 20. Dopoldne matineja angleškega filma: »Njim pripada slava«. Predstava ob 20.

»PLAVZ«: Angleški film: »Povest naslovne strani«. Predstave ob 15, 18 in 20. Dopoldne matineja angleškega filma: »Njim pripada slava«. Predstava ob 10.30.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»Vrnitev na Broadway«

V glavni vlogi Virginia Mayo in Gene Nelson. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje, dopoldne tudi od 10-11. Samo še danes in jutri.

KINO »ŠIŠKA«

Francoski film

»Leptice noč«

V glavni vlogi Gerard Philippe in Gina Lollobrigida. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Samo še danes in jutri.

Upravni odbor rudnika in mlina barita

»BOSNABARIT« — VELIKA Kladuša

razpisuje natečaj za delovno mesto **tehničnega vodje** in **rudniškega jamskega merilca**

Pogoji: srednja tehnična šola rudarske stroke in najmanj 3-letna praksa v nekovinah.

Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Samsko ali družinsko stanovanje zagotovljeno.

Pozivamo interese, da svoje ponudbe, dopolnjene z življenjepisom in opisom dosedanjega dela v stroki, pošljejo do 15. junija 1955.

1009

Hotel ROMAN

VICKI BAUM

Sangar

Toda pogledajte ljudi, ki so bili nekoč v življenju junaki ali žrtve, ki so šli skozi pekel, ki jih ni moč opisati. Ti ljudje žive, jedo, spe, telefonirajo in plačujejo račune za pranje perila, zapleteni so v tisočere smešne posele vsakdanjega življenja, zamujajo avtobus, ponujajo predstojnikom cigarete, so v skrbeh za nezadate prihranke v bankah, dobivajo nahod in so zato nesrečni, ti ljudje plešejo foxtrot in mrmrajo popevke, sklepajo poznanstva in vežejo otrobe, se naročajo na časnike in pozabljajo žepne robce, dosegaajo zvišanje plač in plačujejo zavarovalnino, kupujejo dežne plašče in vstopajo v društva, spe z ženskami in vzgajajo otroke — skratka so ljudje in nič ne more biti tako velikega in strašnega, kakor če bi pozabili vrniti se k preprostim, drobnim, postranskim užitek in bolestim svojega življenja, ki so naposled in zmeraj znova toliko večnejši od uničevalnih bojev sveta in kréh. Čeprav je namreč človeštvo izumilo mikroskope, s katerimi lahko opazuje in dojemata tudi najmanjše predmete, mi vendar manjka sposobnost, da bi razumelo in obdržalo v mislih dogodke, ki so preveliki.

Če poznamo minuloost kakega človeka in ga potem spet vidimo, zapletenega in silno zaposlenega z njegovo majhenko in vsak-

danjo sedanostjo, tedaj se pogosto vsi začudeni vprašamo: kako je to možno?

Kako je možno, da ljudje, ki smo jim sledili od rojstva tija do Sangaja, žive tam tako, kakor žive? Nikar se ne čudite. Milijoni žive kakor žive ti, nad grobovi milijonov, ki so umrli. Toda, da more človek pozabiti, je namreč največji blagoslov, kar smo ga deležni, in vsakdanjost nam je dodeljena kot naš element in kot bivališče naše duše.

V klubu si je Bertie Russell opomogel neverjetno hitro in dobro uro je bil ves razigran. Pripovedoval je zgodbe iz Sandhursta, delal poklone svoji ženi, sklenil prijateljstvo s Frankom Taylorom in prizanesljivo govoril o Kitajcih, ki so mu pripravili tako strašen dan. Na višku tega dobrega razpoloženja je sklenil, da si morajo po vsem prestanem v troje privoščiti prijeten večer. Odpeljali so se v Hotel Sangaj, da bi se preoblekli, kajti bili so prepoteni in pomečkani. Posrečilo se jim je priti skozi dvorano, ne da bi se zapletli v mrežo madame Tissaud. Ze v klubu so se klicali po imenu. Bertie je vzel Franka s seboj v svojo oblačnico in pod prho. Potter, Bertiejev sluga, mož dolgega nedeljskega šolskega obraza in sproščene vedenja, je naročil črne kave, da se je njegov gospodar dobobra napil, medtem pa mu je pripravil čisto srajco. Frank je pod prho navdušeno prepeval, kajti tudi on je po riževem vinu popil tri whiskeyje s sodavico in se čutil srečnega.

»Krokali bomo!« je zakrjčal Bertie v sobo.

»Pa še kako!« je zaklical Frank nazaj.

»V beznice pojdemo,« je zaklical Bertie navdušeno in pomolil Potteru noge, da bi mu obul druge čevlje.

»V najslabše beznice. Foochow Road,« je odgovoril Frank veselo.

»Boš videl, kako prijeto je hoditi s Helen po beznicah,« je

zaklical Bertie. Frank je obmolnil in se začel brisati. Ni za trčno vedel, ali bo Helen ustregel, če bo vlačil njenega moža po beznicah.

»Koruzno rumeno —« je rekla Helen v svoji sobi komornici Clarksonovi. Koruzno rumena je bila ena izmed čisto preprostih oblek, za katero je plačala celo premoženje. Helen je izbirala parfum s takšno resnobo, ko da je mnogo odvisno od prave izbire. Tiho je pela predse, vtem ko si je potresala zagorele roke nad komolci s temnim pudrom in si pritrčila na glavo klobuček, pravzaprav samo svilen venec, kakor je zahtevala moda tisto poletje.

»Ali vzame gospa Russell nakit?« je vprašala Clarksonova.

»Ne, Clarkson, namenjeni smo v beznice,« je odgovorila Helen in se pogledala v zrcalu.

»Kdaj naj zbudim gospo Russell?« je vprašala Clarksonova že na pragu.

»Najbrž sploh ne pojdem spat,« je odgovorila Helen.

»Gospa Russell je videti zelo srečna, če smem to reči,« je pripomnila Clarksonova resno.

Helen je pobožala komornico po licu, ki se je zdelo ko zmečkan svilen papir. Vsi podložniki so oboževali Helen; njena navada je bila očarati natakarje, soferje taksjev in hotelske sluge tako, da se je zanimala za njihove družine, zaklade in finance in da ni nikoli pozabila imen njihovih otrok. Ljubeznost je kolomaz življenja, je dejala včas.

Ko je stopila v veliko sobo, ki je delila njeno od mozeve, je opazila na Frankovem obrazu enak izraz, kakor ga je pričakovala in želela. Koruzno rumena je bila obleka, v kateri je zmeraj osvajala moške.

»Kavo?« je vprašal Bertie.

»Je ne potrebujem,« je zapela, ga mimogrede pogladila po mokrih laseh in se postavila pred Franka.

»Zabavajmo se neznanško dobro, Frank,« je rekla sladko.

»GRADJA«

PODJETJE ZA PROMET Z GRADBENIM MATERIALOM
SLAVONSKI BROT, telefon 311, poštni predal 25

Kupuje:

cement za srednje gradnje
N-300
cement N-400 in C-500
brzovezni cement L-700
karbolineum
strešno lepenko
štukaturno trstiko
rezan smrekov les
ladjski pod

Prodaja:

salonitne valovite plošče
salonitne šablone 40 X 40
salonitne cevi
vezane plošče-bukove
lesonitne plošče
jelkin rezan les
topolov rezan les
jesenov rezan les

952

Prodamo kamion

znamke »BEDFORD« v dobrem stanju, nosilnost 3 tone,
z rezervnim motorjem, rezervnim menjalnikom, kom-
pletnimi rezervnimi gumami in dvema plaščema.

Ponudbe je treba poslati do 10. junija 1955 na

»SVILA« - Maribor

M 300

VOJNA POŠTA 8315 — ZAGREB

razpisuje

PRVO JAVNO LICITACIJO

za izvedbo gradbenih del za dve stanovanjski poslopji
v Crnomlju in upravno-stanovanjsko poslopje v Otovcu
pri Crnomlju.

Skupna proračunska vsota je 37.000.000 din.

Rok dograditve 31. december 1955.

Licitacija bo dne 6. junija 1955 ob 10. uri v Zagrebu,
Rendičeva ulica 16/II, soba št. 59.

Elaborate in pogoje lahko dvignete vsak dan razen ne-
delje na gornjem naslovu od 10. do 12. ure s pismeno za-
htevo podjetja.

1027

TOVARNA IGEL V KOBARIDU

RAZPISUJE MESTO

strojnega tehnika-konstruktorja

z dovršeno srednjo tehnično šolo

Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe z opisom dosedanje zaposlitve pošljite na

gornji naslov.

1854

P O Z O R !

DELAJSKI SVET

Tovarne salam in konzerv »ČOKA« v Čoki

proda osnovna sredstva:

NOV PARNI KOTEL

nevgrajen, 35 m² ogrevalne površine, pregrelec 0 m², izdelek Tovarne
parnih kotlov — Zagreb, tipa S. K. 21. 4. 3. številka 200, izdelan l. 1948,
z delovnim pritiskom 19 atmosfer.

AGREGAT S PLINSKIM MOTORJEM

znamke »BUDAPEST«, 80 Ks z 220 o/min, s plinskim generatorjem na
lignit, domače izdelave, Ø 1550 cm,

in ustreznim sinhroničnim generatorjem znamke »Ganz«
1000 o/min, 100 kVA. 220/380 W in 50 HZ.

Za zainteresirani kupci si lahko našeta osnovna sredstva ogledajo vsak delavnik v
tovarni ali vprašajo pismeno na gornji naslov oziroma na telefon št. 4 — Čoka.

FABRIKA — »ČOKA«

Kmetijska zadruga

Komenda

razpisuje

MESTO RAČUNOVODJE

Plača po dogovoru.
Stanovanje in hrana za
samca zagotovljena.

Pismene ponudbe je treba
poslati na upravo Kmetijske
zadruga Komenda najkasneje
do 31. maja.

1877

Za takojšnji nastop iščemo

KMETIJSKEGA TEHNIKA

s poznanjem južnih kultur —
vinogradništvo, sadjarstvo in
vrtinarstvo — in z najmanj
petletno prakso. — Plača po
dogovoru. — Ponudbe z vsemi
podatki je treba poslati na
upravo

KMETIJSKE ZADRUGE
KOPER IN OKOLICA
(sedež v Kopru)

1878

Dopisujte v naš list!

ŽELEZARNA RAVNE

RAZPISUJE

MESTO OBRATOVODJE
ENERGIJSKEGA ODDDELKA

POGOJ: ELEKTROINŽENIR Z VSAJ DESET LET PRAKSE

DRUŽINSKO STANOVANJE TAKOJ NA RAZPOLAGO

PONUDBE JE POSLATI NA PERSONALNI ODDLEK

RAVNE NA KOROŠKEM

1875

Podjetje

»IKARUS« - ZEMUN

poziva vse delavce in uslužbence

Ki so bili v službenem razmerju s tem podjetjem v letu 1954
in imajo pravico do deleža pri končni razdelitvi plač za
leto 1954,

da se javijo podjetju zaradi izplačila.

Izplačujemo vsak torek in petek od 13. do 14. ure. Zadnji
rok za dvig plače iz dobička je 25. avgust 1955. Po tem roku
upravičenci izgube pravico na izplačilo.

474

Brodogradilište

»VIKTOR LENAC« - RIJEKA

poziva vse člane kolektiva,

ki so bili v njem zaposleni do 31. decembra 1954

in so si pridobili pravico do deleža
pri razdelitvi dobička,

da ga dvignejo v najkrajšem roku.

Po pretoku trimesečnega roka od dneva te objave bomo
nedvignjene zneske vplačali v rezervni sklad ladjedelnice.

1000

»JUB« tovarna barv
Dol pri Ljubljani

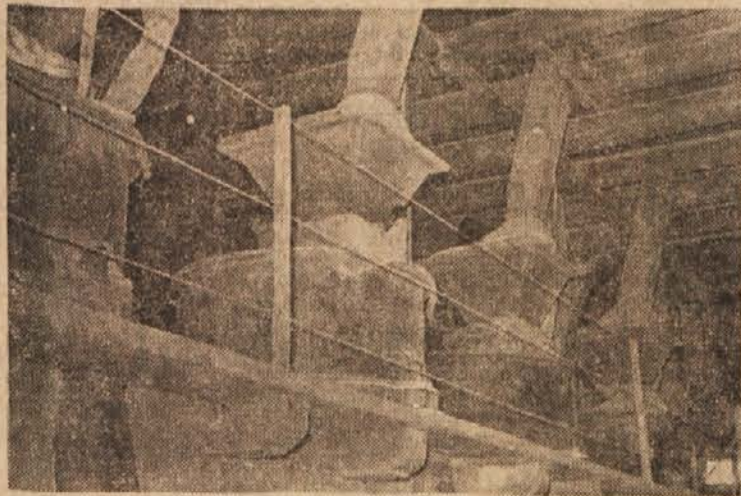
Barve za apno, barve za fa-
sade, barve za olje, barve za
klej — po vsej državi potujejo.
nešteto zgradb je oplešanih z
njimi, skoraj v vsakem večjem
kraju se z njimi srečamo. Od
kod so te barve, kje jih izde-
lujejo?

Pojdimo nekaj kilometrov
severozahodno od Ljubljane.
Onstran Save se ustavimo v pri-
jazni vasi Dol, kjer zagledamo
ob potoku Mlinščici zgradbe to-
varne »JUB«. To je tovarna barv
(oziroma centrala te tovarne,
kajti »JUB« ima tudi stranski
obrat v bližnji vasi Videm),
ki smo jih omenili v uvodu.
Tovarna s staro tradicijo, ki je
zaradi kakovosti svojih izdelkov
zaslovela po vsej državi.

Mlinščica živahno šumi in
brzi po svoji strugi, mlini v to-
varni ropočajo in meljejo, me-
ljejo... Prisluhimo ropotu in

V laboratoriju

Mlini meljejo...

šumu, ob katerem si že leta in
leta služi kruh mnogo ljudi iz
dolske okolice.

V minulem stoletju je coetela
v tem kraju zlasti mlinška obrt.
Ko pa je stekla do Ljubljane že-
leznica, je začela ta obrt pešati
in je počasi propadla. Namesto
nje se je v novih gospodarskih
pogojih začelo razvijati pridobi-
vanje barv. Proti tak obrat je
bil v Vidmu. Leta 1877 je začel
izdelovati barve ljubljanski trgo-
vec Bitroff, ki je prodal obrat
nekemu Schöfferju. Po Schöf-
ferjevi smrti je preozel podjetje
trgovec Galle, ki je kupil še
mlin pri Tomažu in z njim po-
večal obrat. Tu se je razvila
centrala današnjega podjetja
»JUB«. Spčetka je bila proiz-
vodnja dokaj primitivna. Barve
so pridobivali iz preprostih do-
mačih surovin, n. pr. iz okra, ki
so ga vozili iz Dobrave in Ihana.
Ta način proizvodnje je trajal
do leta 1890, ko je Galle prodal
tovarno nekemu Offermanu iz
Dortmunda. Le-ta je začel izde-
lovati barve na tehnično popol-
nejši način: s stroji, ki jih dotlej
pri nas še niso poznali, z drobil-
ci, centrifugami itd. Začel je iz-
delovati tudi kemične barve.
Offerman je leta 1905 prodal
tovarno Edmundu Jungkuntzu
iz Rheingebietu, ki je ostal v
Dolu do konca prve svetovne
vojne. Leta 1920 pa je bilo pod-
jetje nacionalizirano: prevzeli
so ga domači kapitalisti oziroma
delniška družba. Tako je na-
stala firma »JUB« — Jugoslo-
venska industrija ulja i boja. —
Po okupaciji, leta 1941, je pre-
vel tovarno nemški kapital,
obratovanje pa so pozneje pre-
prečili partizani. Zato so Nemci
večino strojev odmontirali in jih
odpeljali v K-anj. Po osvobo-
ditvi pa so postrtovalni delavci

Pogled v skladišče

kmalu usposobili tovarno za po-
nožno obratovanje. Začela se je
nova doba v razvoju podjetja
»JUB«.

Cepprav se je moralo tudi po
osvoboditvi podjetje boriti s te-
žavami, je kljub temu proizvod-
njo precej izpopolnilo in jo po-
večalo za okrog 60%. Eden iz-
med zelo važnih izdelkov tovar-
ne »JUB« je orehovo lužilo
(bajca), ki so ga prej izdelovali
na primitiven način, zdaj pa ga
izdelujejo mehanično. (Izdeluje-
jo 2 vrsti tega lužila: iz velenj-
skega premoga in iz uoženih
surovin.) Uvedli so proizvodnjo
kita (zdaj montirajo nov stroj),
pripravljajo pa se tudi na pro-
izvodnjo barv za laboratorijsko
steklo. V tovarni meljejo tudi
akciono zemljo za izvoz, papirni
industriji pa dobavljajo bentonit.

Vsega skupaj izdelujejo v to-
varni »JUB« 48 različnih barv
za apno, fasade, olje in klej. Za
proizvodnjo uporabljajo domače
surovine — n. pr. barit z Viso-
kega v Bosni in iz Skofljice pri
Ljubljani, rdečo zemljo iz Aran-
djelovca in Partizana v Srbiji,
zeleno iz Smartnega ob Paki itd.
Iz uvoza uporabljajo le aniline
in okside.

Cene izdelkov, ki so jih letos

znižali za 5%, se gibljejo —
glede na vrsto in kakovost bar-
ve — od 4000 do 30.000 din za
100 kg. Približno 10% izdelkov
prodajo v Sloveniji, ostalo pa v
drugih republikah. Okrog 100
ton izdelkov je stalna zaloga v
tovarni.

Deločni kolektiv tovarne je
dober in izkušen, zato ima uspe-
he kljub težavnim delovnim po-
gojem. Največja želja kolektiva
je, da bi se tovarna modernizir-
ala. »Ozko grlo« proizvodnje je
v tem, da morajo sušiti barve še
vedno na primitiven način —
na soncu, kar pomeni, da je pro-
izvodnja o znatni meri odvisna
od vremena. Če bi imela tovar-
na moderno sušilnico (za katero
so temelje že izkopali), bi bila
njena proizvodnja še boljša,
večja in cenejša. Druga težava,
s katero se mora boriti podjetje,
so slabe prometne zveze z želez-
nico, saj je treba po nepravilni
poti prevoziti s kamionom vsako
leto 3000 ton do Zaloga in nazaj.

Deločni kolektiv je trdno
prepričan, da mu ne bo treba
več dolgo sušiti barve na primi-
tiven način. Prav tako kot do-
slej bo še naprej izboljševal
proizvodnjo ter črsto konkuri-
ral s svojimi izdelki na jugoslo-
vanskem trgu.

MALI LEKSIKON

Ali so ljudje poznali turizem tudi v starih rimskih časih?

Iz katerih nagibov so nekoč pisali z lastno krvjo? Kaj so majhni planeti?

Potniški promet je bil v času rimskega cesarstva zelo živahen. Na potovalne poti so hodilo mnogo uradnikov, carinikov, kurirjev, podjetnikov, trgovcev in drugih. Izraelci so pripravljali predstave po mestih in vaseh, zdravilski so zdravili ljudi in prodajali zdravila, filozofoji so predavali, romarji so hodili na božja pota ali pa na verske svečanosti, bolniki so se hodili zdraviti v zdravilišča itd. Razen teh pa je bilo tudi mnogo pravih turistov, ki so potovali, da bi se odpočili ali pa v svoje zadovoljstvo. Malo jih je potovalo po morju, ker so takrat ogrožali pomorski promet morskimi roparji, pa tudi ljudje niso bile zanesljive. Ljudje so radi potovali po suhem. Filozof Seneka je hodil po raznih pokrajinah po z malho na hrbtni. Dogati Rimljani so potovali v krasnih kočijah z mehikimi sedeži, na katerih so lahko tudi spali. Vzdolž rimskih cest je bila organizirana stalna služba za preskrbo potnikov. Ob cestah so stala kamnita postojnja, v katerih so lahko potniki prenočili, se založili s hrano in izmenjali konje. Ohranila se je risba iz tistih časov, ki prikazuje potnika in krčmarico, pod risbo pa je zapisan pome-nok med njima. Krčmarica pravi potniku, da mora plačati za vino en cister, za prikuho dva asa, za kruh en as, za dekle pa osem asov, kar potnik rad prizna. Ko pa sliši, da mora plačati za seno za kobilu dva asa, se razjezi: »Ta kobilu me bo uničila.« Iz tega prizora je videti, da so manjši potniki potovali na konjih. Stari Rimljani so se tudi radi vozili po rekah. Sloveče turistično mesto so bile Atene, mnogi pa so hodili tudi v Egipt in maloazijske dežele.

Mnogi narodi so pisali važna pisma, zlasti prošnje, z lastno krvjo. Japonci so na cesarja in mogotce naslovljene prošnje pisali s krvjo. V Bosni so linčani v starih časih podpisovali prošnje tako, da so pomohli prst v lastno kri in ga pritisnili na prošnjo. S tem so hoteli vzbuditi sočutje tistega, ki mu je bila prošnja namenjena. Da je bilo pisanje z lastno krvjo zmeraj vezvano z nekakšno težobo ali nesrečo, pričajo tudi mnoge narodne pesni. Vendar pa je bilo v večini primerov vzrok pomankanja črnila ali kakkega drugega sredstva za pisanje. Tako so pisali tudi junaki iz ječ.

Majhni planeti so nebosna telesa, podobna zemlji, ki krožijo okrog Sonca med potmi velikih planetov Marsa in Jupitra. Zvezdoslovci so jih opazili doslej kakih 5.000, poti pa so izračunali samo za kakih 1600. Na podlagi teh računov lahko vsak hip ugotovimo njihovo lego na nebesu. Največji med temi planeti so Cereza, Palada, Junona in Vesta, ki so jih kot prve odkrili v začetku našega stoletja. Največja med njimi Cereza ima premer 770 km. Zadnja leta so zvezdoslovci odkrili še nekaj majhnih planetov (Eros, Amor, Apolo, Adonis, Hermes in Ukruze), ki se zelo približajo Zemlji, tako da lahko po posebnih metodah na podlagi njihovega opazovanja natančno ugotovimo razdaljo med Soncem in Zemljo.

»Tu je umrl moj mož«

S skromne proslave 10-letnice osvoboditve nacističnega taborišča v Dachau

Zločinci odstranjujejo sledove svojih zločinov. Ta resnica je stara kakor so stari zločini, vendar pa je nekoliko čudno, da v demokratični Nemčiji vztrajno odstranjujejo sledove Dachaua, taborišča, skozi katero je šlo približno 2.500.000 nasprotnikov fašizma iz 32 držav, med njimi največ Rusov, Poljakov, Židov in Nemcev. Zdaj je Dachau podoben majhnemu parku. Dva krematorija še stojita v senci borovcev, majhno dvorišče pa je prepreženo s stiezicami, posutimi s peskom. Ob njih stoji spominske plošče, neme in blede priče pretresljive drame, ki se je odigravala tu v desetih letih, saj je bil Dachau prvo nacistično taborišče.

Na sosednem dvorišču opozarja velik napis obiskovalce v nemškem in angleškem jeziku: »Kdor prestopi ograjo, tvega življenje«. Tu so esesovci trenirali pse za lov na ljudi, toda trenirali so jih na živih

dvakrat obiskal taborišče. Premražene ljudi so obujali tako, da so jih polagali med dve prostitutki. Leta 1942 so namreč v Dachau odprli javno hišo kot vabo za posebne namene. Lačni ljudje so se najprej prostovoljno javljali za poskuse v upanju, da bodo dobili več hrane, pozneje pa so jih k temu prisilili.

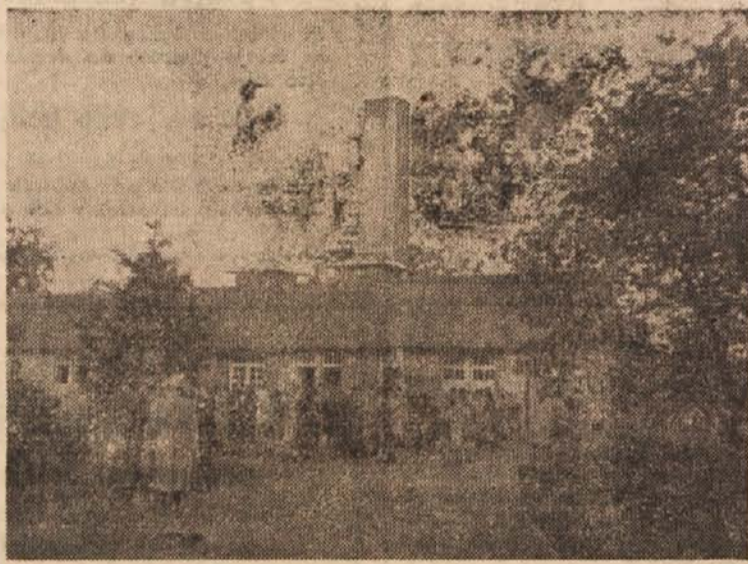
Pri eni peči v enem krematoriju stoji vaza s cvetjem iz raznih dežel, na steni pa so razvrščene zastave 32 držav, med njimi tudi jugoslovanska. Pod tretjo ploščo leži lovorov venec z napisom: »Jugoslovanom — žrtvam fašizma«. Te dni je bila v taborišču skromna proslava desete obletnice osvoboditve. Organizirale so jo demokratične sile Nemčije.

V Dachauu je bilo izmed Jugoslovanov največ Slovencev. Na stenah prinske celice so se še ohranila imena nekaterih preživelih Jugoslovanov. Pretresljiva povest je na-

pisana na stenah krematorijev. Tu di prvi ameriški visoki komisar Macloy je obiskal Dachau. Njegove besede so poudarjene na posebnem mestu: »Obnova Nemčije, ki ne bi spoštovala te dolžnosti (da povrne škodo in trpljenje drugim narodom in nemškimi protifašistom), bi bila zlovesča in utegnila bi biti znamenje nove nesreče«. Mene pa so najbolj pretresele z okorno roko napisane besede Marije Jeraj pri vratih v plinsko celico: »Jeraj Marija je izgubila tu moža«. S svinčnikom je zaokrožila svojo bolelost, da ne bi utonila v morju drugih.

Ni znano, koliko naših ljudi je izgubilo življenje v Dachauu. Zločinci so zabrisali sledove svojih zločinov. V pisanih dokumentih o taboriških tretjega rajha pa sem povsod našel na Jugoslovane. »V počastitev mrtvih, v opomin živim«, je napisano v svetopisemskem stogu na podstavku bronastega kipca, stojčega pred krematorijem. Zares pretresljiv opomin, toda na ta opomin ljudje počasi pozabljajo. Lahko bi rekli, da živi bolj v srcih in — vestih preprostih ljudi, ki so prispeli 2. maja iz ZDA, Anglije, Holandske, Švice, Francije in Jugoslavije na grobove neznanih žrtev fašizma.

Rade Vujović

Vhod v zloglasni krematorij v Dachauu. Za njim vidimo vrhni del spomenika, ki so ga na tem žalostnem kraju postavili v spomin na brezštevilne žrtve, ki so jih umorili nacisti

ljudih. Zaman iščeš sledove laboratorija, v katerem so zdravniki na napotkih Wehrmachta in industrijcev na živih ljudeh preizkušali zdravila in vojne stroje. Tu so delali množične poskuse z malarijo, z zmrazovanjem organizma, odpor-nostjo ljudi proti silnemu zračnemu pritisku ali visoko nad zemljo. Tre-tji rajh je pripisoval tem poskusom tolikšen pomen, da je Himmel

Naskok na Glacungkang

Del švicarsko-avstrijske alpinistične odprave je prispel 9. maja v nepalsko naselje Nančebazar. Ta šerpaska vas stoji 3300 m visoko in v njej bo imela odprava glavno taborišče. Švicarski in avstrijski alpinisti bodo naskočili malo znani himalajski vrh Glacungkang, visok 7700 m. Med čani odprave je tudi Švicar Dyhrenfurth, znan kot eden najboljših švicarskih alpinistov.

Pokojnine predsednikov ZDA

Ameriški Senat je te dni soglasno sprejel zakon, po katerem bodo prejemale bivši predsedniki ZDA letno pokojnino v znesku 22.500 dolarjev. Razen tega bo imel vsak bivši predsednik brezplačnega osebne tajnika in tudi poštnih pristojbin mu ne bo treba plačevati. Vdove bivših predsednikov bodo imele po 10.000 dolarjev letne pokojnine. Trenutno živita še dva bivša predsednika, Herbert Hoover in Harry Truman, in tri vdove pokojnih predsednikov Wilsona, Coolidgea in Roosevelta.

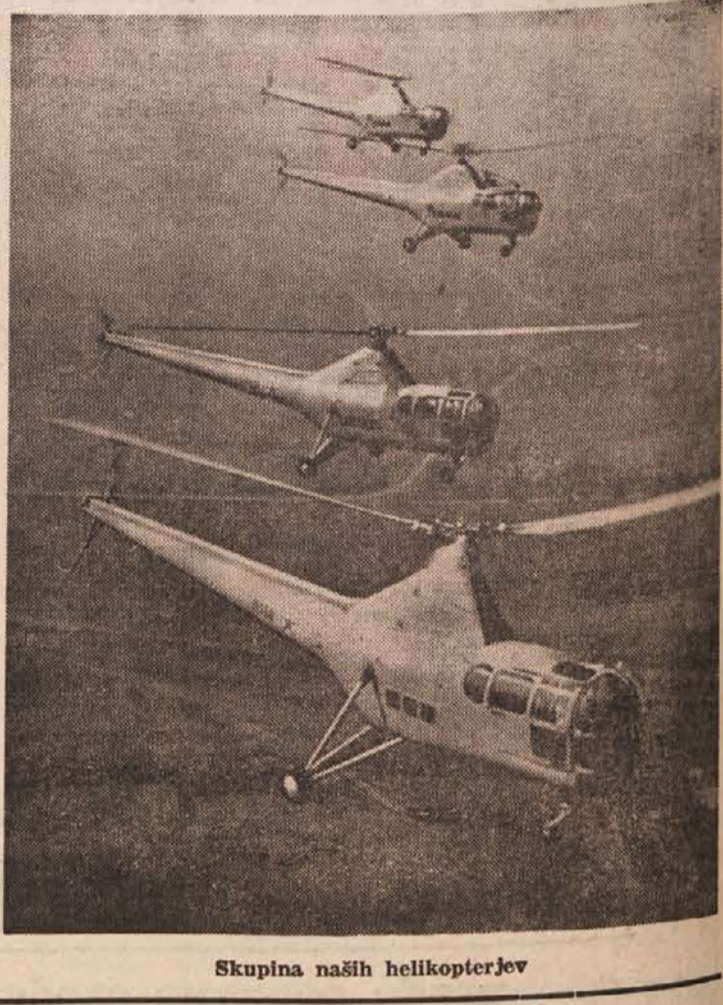
Penicilin proti sifilisu

S penicilinom zdravniki že 11. leto zdravijo tudi sifilis. Svetovna zdravstvena organizacija se je obrnila na mnoge zdravnike v vseh deželah s prošnjo, naj ji sporoče, kakšne uspehe so do-

segli na tem področju. Anкета je pokazala, da uporablja 65 % vseh klinik in specialistov penicilin sam, 28,9 % uporablja še druge preparate in samo 5,8 % ne uporablja penicilina proti sifilisu. Zanimivo je, da vse severno-ameriške klinike uporabljajo penicilin, v Evropi pa zdravi samo 52,2 % inštitutov sifilis izključno s penicilinom. Zdravljenje traja 10 do 15 dni in je približno za 10 dolarjev cenejše od vseh dosedanjih načinov zdravljenja te bolezni. Bolnik mora dobiti 4,8 do 6 milijonov enot penicilina.

Einsteinovo žrelo na luni

Eno izmed petinšestdesetih ognjeniških žrel na Luni bo dobilo ime po Albertu Einsteinu. Dostej se je imenovalo Sempelius D.

Skupina naših helikopterjev

Sedem milijonov Indijancev hočejo preseliti

z visokih gorskih planot v Andih v nižine pod njimi

Strokovnjaki Združenih narodov so pripravili načrt, po katerem bi prešli kakih sedem milijonov Indijancev z visokih gorskih planot v Andih v doline. Menjajo namreč, da se ti prebivalci Bolivije, Ekvadorja in Peruja ne bodo mogli dolgo ohraniti, dokler žive ali bolje rečeno životarji na planotah nad 3000 m nad morsk gladino.

Dobra tretjina prebivalcev Južne Amerike, namreč kakih 50 milijonov, živi nad 2000 m nad morsk gladino. Indijanci, o katerih je tu govora, pa žive celo nad 4000 m visoko. Tam obdelujejo skopo zemljo, prihajajo v doline delat v rudnike, vodijo lame čez gorske prelaze, uporabljajo posušeno blato teh živali za kurivo in love ribe v jezeru Titikaka, najvišjem jezeru na svetu. Predniki teh Indijancev so že živel tako visoko, kjer so zapustili večinske palače in tempelje, sledove zelo stare kulture.

Ko so se Španci pred 400 leti polastili teh krajev, so prisilili Indijance, da so šli delat v rudnike. Belci in mešanci žive v mestih, kjer se jim godi dobro, saj jim ni treba naporno delati. Indijanci pa morajo nositi vsa gospodarska bremena te dežele. Njihova povprečna starost znaša komaj 30 do 35 let. Petdeset let stari Indijanci veljajo že za starčke. Odkar so Španci in pozneje bogatejši mešanci prisilili Indijance delati zanje, se je torej povprečna starost teh žrtev kolonializma znatno skrajšala.

Da bi vsaj nekoliko olajšali položaj Indijancev in jim omogočili vsaj najskromnejši življenjski standard, kar ne bo možno, dokler žive na visokih gorskih planotah, so začeli strokovnjaki Združenih narodov razmišljati o njihovi preselitvi v nižine. Toda te nižine so še zmeraj 1500 do 2000 m nad morsk gladino. Zato v njih ne bo mogoče ustvariti ugodnih pogojev za milijone preseljenih Indijancev. Indijanci se bodo tudi težko privadili zmeremu podnebnju in zelenju, saj so vajeni živeti v mrazu in pušči. Najteže pa bo pripraviti jih do tega, da bi se prostovoljno preselili. Časi, ko so jih lahko k temu prisilili, so namreč minili. Treba jih bo nekako prepričati, da se jim bo godilo bolje, če se preselijo v nižine.

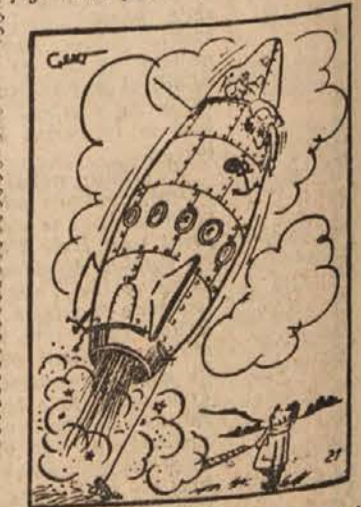
Na področjih, kjer prebivajo Indijanci, so začeli graditi ceste. Tam so ustanovili tudi več potrošniških zadrug, v katerih lahko kupijo kot kmetje naseljeni Indijanci vse, kar potrebujejo. Za Indijance prirejajo tečajje španskega jezika. Indijanci namreč govore samo svoje prastare jezike. Uče se tudi raznih obrti in sami si grade šole, bolnišnice in delavnice. Pri tem delu so

sodelovali strokovnjaki 12 dežel: zdravniki in inženirji, pa tudi antropologi in sociologi. Tako upajo, da bo to prizadevanje naposled rodilo sadove in da se bo svetovalec, ki pozna psihologijo Indijancev, posrečilo prepričati jih, kako dobro bo zanje, če se preselijo v nižine.

»ZA DOBRO VOLJO«

»Ali sta prijatelja?«
»Hm,« se je nasmehnil Maurice zamisljeno in skromno. »Prijatelja sva tako, kakor je lahko človek drugega kova prijatelj s Hinalojo.«

»Prereži no to vražjo vrvo, saj vidiš, da drugače ne moreva startati.«

»4-4.«
»Usoda nojev na petrolejskem področju.«

SONCNA OBALA

PIŠE: GUSTAV GUZEJ
RIŠE: MILAN BIZOVICAR

22. Hlastno je segel po drugi vžgalci. Ni hotela zagoreti. »Kaj je Miha?« je vprašal sostanovalec in prižgal baterijo. »Kačal« je kazal vprašanici proti polici, kjer so imeli zložene nahrbtnike. Vsi trije so pogledali tja. Ničesar ni bilo videti. Miha je stopil bliže in vdihnil telečnjak. Hitro je skočil nazaj. Ob robu šotora se je iz rjavega svitka vzpenjala ploščata kačja glavica. Sekundo, dve, je nepremično zrla v svetlobo, le s preklanjem jezikom je urno migotela, kot bi hotela reči, čemu jo vznemirjajo, ko si je našla zavetišče pred nevihto.

23. Miha je imel rad živali, le kače mu niso bile pri srcu. Pograbil je čevlji, a še preden ga je zalučal se je kača naglo izgubila ob stranski šotorki v noč. Vsi trije so čakali, če se morda še pokaže, a je ni bilo več. Spet je silno zagrmelo. Odmov je bil tako strašen, kot da se je preklala gora in se vse skalovje bobneč kotilo v dolino. Vsi trije so planili na prosto in hitro utrdili vrvi in količke. Še preden so bili prav gotovi, se je usulo kot iz škafa. Platnena streha se je tresla, kot da bobnajo po njej stoprstne roke.

24. V sosednjem šotoru so slišali, kako so drugi zabijali količke in utrjevali vrvi, a se jim ni ljubilo iz toplih postelj. Vhodno šotorko so skrbno zaprli, potem pa se vdali uspavajoči pesmi dežnih kapelj. Naliv je ponehaval, zato pa se je veter tem huje zaganjal. Mirko je nenadoma začutil, da mu nekaj kaplja po licu. »Čudno, da šotor pušča,« je pomislil in se pomaknil proti sredini. Nič ni pomagalo. Klin je na strani popustil in veter je nosil dož od strani v notrajnost. Mirko je prijel rob šotorki in iskal klin. Takrat pa je zahumelo, kot da se podira svet.